

ŠVIESA

(THE LIGHT)

POLITIKOS, MOKSLO, MENO IR LITERATŪROS TRIMĖNESINIS ŽURNALAS

Leidžia Amerikos Lietuvių Darbininkų Literatūros Draugija, 46 Ten Eyck Street, Brooklyn, N. Y.
Kaina Metams \$1.00; pavienis numeris 25c.

Redaguoja redakcinė komisija: Dr. J. J. Kaškaitė, R. Mizara, S. Sasna, V. J. Senkevičius ir A. Bimba
Atsakomybės redaktorius: R. MIZARA

to. 1

Sausis-Vasaris-Kovas (January-February-March), 1936

Metai III

Lietuvos Darbininkų Daina

Sukilkim, broliai nuskriaustieji!
Pabuskim laisvūs, kaip arai!
Diena jau aušta! Laisvą dainą
Ištraukim drąsiai ir laisvai.

Fašistų rankos kruvinos ir žiaurios,
Jos slėgia mus ir smaigia mus!
Sukilkim, broliai, vargo jungas
Nukris ir skriaudos mūsų žus!

Naujan gyveniman kova įženkim—
Prieš mus didinga ateitis!
Kovon, draugai, kovon galingon—
Mus neapvils skaidri viltis!

-:- -:- -:-

Skubėkim, draugai.
Mus laukia kova—
Paskendus kraujuos
Lietuva!

Skausmuos mes užguiti,
Šjuokti kančios—
Sukilkime, broliai,
Atkeršyt skriaudas!

Fašistai pramirko
Vargdienių kraujuos—
Skubėkim, skubėkim
Sunaikinti juos!

Jie prakaitu mūsų
Ir mito ir mis—
Sunaikinkim juos—
Buitis mums pagerės!

-:- -:- -:-

Jau valstiečių pulkai
Skuba, bėga drąsiai
Į kovą garbingą ir narsią.

Bunda mūsų šalis,
Kila audrų vilnis,
Laimingą mums žada rytojų.

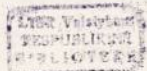
Iš lušnelių senų,
Iš landynių niurių
Artojai gyventi išeina.

Skriaudą keršyt mokės—
Ir kovos ir laimės,
Fašistų sutraukys grandinę.

Viltis deda veiduos—
Kraštą jie išvaduos
Iš tironų plėšikų saualės.

Nepalenkti jau jų,
Kaip galingų bangų—
Į kovą jie eina garbingą!

Tad drąsiau ir narsiau,
Žygių mūs neužgniauš,
Tironų eilė paskutinė!

“Duokite Man Laisvę, arba Duokite Man Mirtį”

A. BIMBA.

Mūsų šalis, mūsų kraštas. Mes jį patstatėme. Jis mums priklauso. Jį užgrobė nuo mūsų saujalė veltėdžių.

Mūsų tautos žmonių tradicijos, jų kovos už savo laisvę, už savo kultūrą, už teisę gyventi priklauso mums—darbo žmonėms. Kaip mūsų klasės rankomis suvertus turtus, taip tas tradicijas pasisavino ir panaudoja prieš mus šiandien tie patys veltėdžiai—išnaudotojai — Amerikos Hearstai, Morganai, Hooveriai, Rockefelleriai, Lietuvos Smetonos, Tubeliai, Lapėnai ir Vailokačiai. Mes, klasiniai sąmoningi darbininkai, kurie šiandien vedame kovą už laisvę, už teisę gyventi, už naują pasaulį, turime atkariauti mūsų krašto kovingas tradicijas iš turčių, nes jos mums priklauso.

“Mes mylime mūsų šalį,” sako drg. Earl Browder. “Mūsų prie jos prisirišimas juo didesnis delto, kad mes nulaistėme ją savo darbo prakaitu—darbo, kuris padarė šitą šalį tuo, kuo ji yra; mūsų motinos maitino ją ašaromis, išlietomis laike trūkumų ir tragedijų auginant kūdikius krašte, kurį šiandien kontroliuoja pelnas ir pelnagaviai... Mes turime galvoje tai, kad mes mylime darbo žmonių mases. Mes surandame šiose masėse didelį rezervuarą (sandėlį) visokių dalykų, patraukiančių ir mylimų, visokių dalykų, kurie sudaro gyvenimą vertu gyventi. Mes persipildome piktnum, kuomet matome milijonus tų žmonių, kuriuos mes mylime, badaujančius, spaudžiamus, mušamus ir kalinamus delto, kad jie protestuoja. Mes turime gilią ir sujaudinančią neapykantą tai sistemai ir tiems, kurie tunka iš tos sistemos, kurie keičia mūsų galinčią būti rojiška šalį į pragarą.”

Šitaip šiandien revoliuciniai darbininkai žiūri į savo kraštą ir į savo krašto tradicijas. Bet ne visados mūsų nusistatymas buvo toks aiškus. Mes darėme daug ir stambių klaidų tautiniu klausimu. Pavyz-

džiui, čia, Amerikoje, komunistai beveik visus tautinius jausmus, tautines tradicijas, senuosius kovotojus už Amerikos išlaisvinimą iš po Anglijos imperializmo priespaudos, buvo paaukoję ultra-patriotams—Hearstui, “revoliucijos dukterims,” legionieriams, visokiems pelnagrobiams. Tas prisidėjo prie mūsų atsiskyrimo nuo plačiųjų masių. Tas davė progą mūsų priešams išnaudoti Amerikos kovingas tradicijas (didžiąją 1776 revoliuciją ir civilį 1861 metų karą) sudrūtinimui savo

GEORGE
WASHINGTON

viešpatavimo ant darbo žmonių. Vardan pirmosios Amerikos revoliucijos—tos didvyriškos amerikėnų kovos prieš priespaudą,—kapitalistai įveda baisiausią priespaudą, atima paprasčiausias liaudies demokratinės teisės. Vardan Amerikos tradicijų, kuriomis gali ir turi didžiutis kiekvienas komunistas, kiekvienas darbininkas, šiandieniniai Hearstai stengiasi įvesti šioj šalyj fašistinį barbarizmą.

Amerika buvo pirmutinė šalis, kuri augštai iškėlė revoliucijos vėliavą. Tai buvo 1776 metais. Tiesa, kad tai buvo buržuazinė revoliucija, bet vistiek tikra revoliucija, atkreipta prieš užsienio priespaudą, už krašto paliusavimą. Tai buvo karas prieš Anglijos imperializmą. Jis buvo vedamas tikromis revoliucinėmis metodomis. Begailėstingai buvo sukriušinti senosios tvarkos šalininkai-reakcionieriai. Buvo nušluotas senas valstybės aparatas ir sutvertas naujas. Revoliucionieriai panaudojo revoliucinį raudonąjį terorą nugalėjimui senojo pasaulio šalininkų. Washingtonai, Jeffersonai, Henriai, Painai ir kiti tos didžiosios revoliucijos šulai buvo pasmerkti ir prakeikti visų tų laikų reakcionierių. Tų laikų viešpačių spauda ir

agentai paskelbė juos "maištininkais", "išmatomis", "velnio agentais"—akurat, kaip šiandien Hearstai Amerikoje, Smetonos Lietuvoje, Hitleriai Vokietijoje, Mussoliniai Italijoje vadina komunistus-bolševikus.

Tiesa, tie revoliucijos šulai gynė vidurinės, augančios, kovingos buržuazijos reikalus, bet vistiek jų kova buvo prieš spaudą, prieš pavergimą. Tada dar nebuvo didelės proletariato klasės. Negalėjo būti proletarinės revoliucijos. Bet 1776 metų revoliucijos tradicijos priklauso šiandien darbo masėms, o ne kapitalistams. Kitose sąlygose, kitais laikais, kiti žmonės, kita klasė šiandien turi griebtis revoliucinių priemonių laimėjimui pasiluosavimo, gelbėjimui civilizacijos ir kultūros nuo fašistinio barbarizmo.

Tai buvo 1775 metai. Petrick Henry, vienas iš didžiųjų revoliucionierių, pasiūlė Virginijos kolonijai apsiginkluoti ir prisirengti karui prieš Angliją. Tų laikų reakcionieriai tą pasiūlymą apšaukė išdavyste. Drebėjo iš baimės. Bet Petrick Henry šaukė: "Argi gyvenimas taip brangus, argi taika taip saldi, kad reikėtų ją pirkti kaina pančių ir vergijos? ... Aš nežinau, kokią kelią pasirinksi kiti, bet kas liečia mane, tai duokite man laisvę, arba duokite man mirtį!" Tai buvo ugninga revoliucinė prakalba. Tai buvo paskelbimas mirtino karo tironams. Tie žodžiai uždegė revoliucine liepsna tuolaikines darbo mases. Šimtai tūkstančių amerikonių pradėjo kartoti "duokite mums laisvę, arba duokite mums mirtį." Taip šiandien milijonai susipratusių darbininkų kovoja prieš išnaudotojus, prieš fašizmą, prieš Hearstus, Hitlerius, Mussolinius ir Smetonas visam pasauliui.

Tom Paine, kuris savo raštais, savo prakalbomis mobilizavo mases didžiajai revoliucijai, pareiškė: "Pasaulis yra mano šalis—būti geru yra mano religija." Kuomet Anglijos karalius pareikalavo amerikonus "maištininkus ir išdavikus" pasiduoti, Paine šaukė: "Oh! Jūs, kurie mylite žmoniją! Jūs, kurie turite drąsos priešintis ne tik tironijai, bet ir tironui, stokite į eiles!"

Thomas Jeffersonas buvo kita stambi Amerikos revoliucinė figūra. Jisai parašė garsiąją Nepriklausomybės Deklaraciją, kuri senai užmiršta Amerikos buržuaziniuose archyvuose, už kurios skaitymą mitinguose Amerikos policija areštuoja ir kuri ant visados pasilikusi istorinių revoliucinių dokumentu. Deklaracija sako, kad Amerikos žmonės turi teisę nuversti ir sunaikinti tą valdžią, kuri atima iš žmonių progą siekti gyvenimo, laisvės ir laimės. Žmonės turi teisę, sako Nepriklausomybės Deklaracija, suorganizuoti "savo galią tokiomis formomis, kurios jiems užtikrins saugumą ir laimę." Dabartinėse sąlygose tai reiškia valdžią darbininkų ir darbo fermerių—Sovietų valdžią.

ABRAHAM LINCOLN

Amerikos Civilis Karas (1861-1865), kuris pasibaigė nušlavimu negrų absoliutiškos vergijos, taip pat, kaip kovos tradicija, priklauso darbo žmonėms, o ne išnaudotojams. Drg. Browderis sako:

"Didžiausia iš jų visų amerikinėje tradicijoje asmenybė, Abraham Lincoln, tapo didžia delto, kad jis, nepaisant jo paties asmeninio troškimo vengti arba sukompromituoti kovą, buvo istorijos priverstas vadovauti iki pergalės kruvinam civiliniam karui, kurio vyriausia istorinė reikšmė buvo panaikinimas vergijos, sunaikinimas privatinės nuosavybės asmenyse teisių, pataisyme konstitucijos vienintėliu būdu, koku jina kada nors yra buvusi esminiai pataisyta. Lincolnio žodžiai, kurie dar ir šiandien tebegyvena masėse žmonių, yra šie:

"Ši šalis, su savo įstaigomis, priklauso žmonėms, kurie gyvena joje. Kuomet jie besijaus pavargstą delei gyvuojančios valdžios, jie gali panaudoti savo konstitucinę teisę pataisyti ją, arba savo revoliucinę teisę pašalinti arba nuversti ją."

"Šitaip mes, Amerikos komunistai," tęsia Browder, "skaitome mūsų krašto istoriją. Šitaip mes suprantame amerikanizmą. Šitaip mes mylime mūsų kraštą, su

tokia degančia meile, su kokia Leninas mylėjo Rusiją, savo gimtinę."

Apart amerikinių revoliucinių tradicijų, mes, Amerikos lietuviai, dar turime Lietuvos liaudies kovų tradicijas. Ir šias tradicijas, man atrodo, mes visai buvome paaugę liaudies priešams — dabartiniam smetoniniam tautininkams. Tautinius jausmus, tautines tradicijas, tautinio pasiliuosavimo idėjas jie panaudojo savo įtakos palaikymui žmonėse. Mes visai buvome užleidę jiems tas pozicijas. Darėme klaidą. Šiandien tai puikiai matome.

THOMAS PAINE

Mes, kovingi darbininkai, esame internacionalistai, bet mes, kaip pasakė drg. Dimitrovas Septintam Komunistų Internacionalo Kongrese, neturime būti "tautinio nihilizmo" šalininkais taip pat. Mes, kitaip sakant, negalime būti bešališki linkui Lietuvos liaudies tautinių tradicijų, linkui jos kovų už tautinį pasiliuosavimą iš po Lenkijos ir carinės Rusijos prispaudo, linkui lietuviškos kultūros ir tt. Tos tradicijos, tos kovos už tautinę laisvę, už išgelbėjimą ir išlaikymą lietuvių kalbos ir rašybos, lietuviškos kultūros sunkiausiais, juodžiausiais carų prispaudo laikais priklauso mums, šių laikų darbo žmonėms, o ne smetoniniams parazitams — ne tiems,

kurie šiandien valdo mūsų gimtinę kraštą ir smaugia Lietuvos liaudį.

Lietuvos Komunistų Partija, man atrodo, turėtų naujai perkrauti Lietuvos tautines tradicijas. Iki šiol mūsų revoliucinė literatūra buvo beveik viskas pasmerktą ir atmesta, kas tik nebuvo grynai proletariška, grynai revoliuciniška. Visi taip vadinamo "tautinio atgimimo" auklėtojai buvo sudėti į vieną maišą ir pakrikštyti "carberniais," "darbo žmonių priešais," ir tt. Mes norime, kad tie pirmieji lietuviški rašytojai būtų buvę proletariniais kovotojais, kuomet tais laikais dar visai nebuvo industrinio proletariato. O tie, kurie dainavo dainas apie valstiečių vargus, mūsų akyse buvo laikomi "buožių poetais," kam jie neskaitė naudingais žmonėmis vien bernus ir mergas, nors Lietuva tebebuvo išimtinai žemės ūkio šalis, nors valstiečiai, vargingi, sudarė apie 90 nuoš. krašto gyventojų.

Man atrodo, kad mes nemokėjome įvertinti ir to, kad tie pirmieji lietuvių skleidėjai darbavosi tikrai nepaprastose tautinės prispaudo sąlygose. Iš vienos pusės, lenkas ponas su savo prispaudo, iš kitos pusės kruvinas carizmas. Kaikurie iš jų, gindami lietuvių kalbą, kultūrą, palaikydami lietuvių tradicijas, nemokėjo atskirti lenko pono nuo lenko vargdienio ir visus lenkus skaitė lietuvių priešais. Kiti nemokėjo atskirti rusiško carizmo nuo ruso abelnai ir kiekvieną rusą skaitė "maskolium," tai yra, lietuvių priešu. Tas atspindis jų raštuose. Dar buvo tokių, kurie manė, kad reikia pasirinkti vieną iš dviejų blogų ne taip blogą — arba glaustis prie lenkų, kad išsigelbėti nuo "maskolių," arba tursintis prieš carą, kad pasiliuosuoti nuo lenkiškos ponijos. Mes niekados kritiškai ir marksistiniai tų sunkių sąlygų nepasvėrėme ir matėme tikrai blogas puses lietuvių šalininkų, o užmiršome geras — tas puses, kurios tam tikroje formoje silpnino svetimus prispaudėjus, auklėjo Lietuvos liaudį, neleido jos kultūrai visai išnykti.

Pažvelkime šiandien į Chiniją. Vidutinio chiniečio akyse šiandien visi japonai yra neprieteliai, prispaudėjai, nes Japo-

nijos imperializmas smaugia Chiniją, baigia pasigrobtį visą šalį. Japonas Chinijoje yra simbolis priespaudos, imperializmo. Tiksliai klasiniai sąmoningi chinai rašytojai moka atskirti kapitalistą japoną nuo vargdienio japono. Vidutinis chinai nacionalistas to atskyrimo negali padaryti. Bet ar visus tokius nacionalistus, kurie vistiek, tam tikroje formoje, kovoja prieš Japonijos imperializmą, silpnina to imperializmo spėkas—ar visus tuos nacionalistus mes galime skaityti mūsų priešais ir visus juos paaukoti naudotojams? Ne, negalime. Tokioji šviesoji reikėtų studijuoti Lietuvos

praeitį. Mes turime atmesti silpnybės, klaidas, netikslumus pirmųjų lietuvių, tautinio atgimimo rašytojų, poetų, laikraštininkų, veikėjų, bet jų veiklos gerąsias puses pripažinti, istoriniai įvertinti ir savintis.

Mes laukiame, kada Lietuvos draugai atidengs prieš Lietuvos liaudį jos gražias tradicijas ir parodys, kad dabartiniai Lietuvos valdonai (Smetonos, Vailokaičiai, Lapėnai) nieko bendro neturi su jomis, kad tas jos tradicijas ištikrųjų tęsia tie, kurie šiandien veda kovą už nuvertimą Smetonos diktatūros.

LEVAS TOLSTOJUS

R. M.

Praeitais metais sukako 25-eri metai nuo mirties garsaus rusų rašytojo Levo Tolstojaus. Tasai įvykis buvo plačiai minėtas visam civilizuotam pasaulyje, juo labiau Sovietų Sąjungoje. Čionai buvo atspausdinta naujose laidose Tolstojaus raštai, suruosta šimtai masinių mitingų ir kitokių pramogų atžymėjimui tos sukakties.

Kas gi buvo tasai garsusis Levas Tolstojus? Kodel gi jis toks garsus, toks didelis?

Levas Tolstojus gimė 1828 metais, rugpjūčio mėn. 28 d. grafų šeimoje. Dar nesulaukęs dešimties metų amž., jis pasiliko našlaitis ir buvo paimtas auklėti pas tetą Juškovą. 1834 m. įstojo į Kazanijos universiteto humanitarinį fakultetą. Po kiek laiko, jis jį paliko, įstodamas į juridinį fakultetą, iš kurio 1847 metais pasitraukė, parvykdamas į savo dvarą, vadinamą Jasnaja Poliana. 1851 metais Tolstojus nuvyko į Kaukazą pas savo vyresnį brolių ir įstojo į kariuomenę.

Paskui buvo kiek laiko užsieniuose, o 1861 metais sugrįžo į Jasnają Polianą ir pradėjo daugiau dirbti literatiniam darbe.

LEVAS TOLSTOJUS

Čionai Tolstojus parašė žymiausius savo veikalus: „Anna Karenina“ ir „Taika ir Karas“. Jis čia gyveno su savo žmona ir visa šeima.

Turėdamas labai jautrią sielą ir matydamas pasaulį tiek daug neteisybių, Tolstojus tapo savos rūšies skeptiku ir

išsidirbo savotišką tikybą, kurią jis skelbė savo raštuose.

Tolstojus mokė žmones būti gerais, išsitobulinti save iki aukščiausio laipsnio vidujiniai, o tuomet gyvenimas pasitaisys savaime, nes žmonės vieni kitus respektuos, gerbs, užjaus ir įvyks savos rūšies visuomeniška sistema, kurioje žmonija pasijus laiminga. Jis pradėjo dalinti savo turtus kitiems, dažnai nusileisti kaimynams-valstiečiams ir delto turėjo daug barnių su savo žmona. Ilgainiui, Tolstojus pasiliko savo dvarą ir kokių kampininkas; jo šeimyniškai santikiai aštrėjo ir gyvenimas darėsi jam nemalonus. Sakoma, dažnai rašytojas taip susikrimdavo, kad manęs net nusižudyti.

Tolstojus neužgirdavo revoliucinio darbininkų judėjimo; jis, apskritai, nepritardavo prievartai. Jis nematė, kaip klaidinga jo pažiūra, jo filozofija: net savo šeimos, savo žmonos jis negalėjo įtikinti ir padaryti „gera,“ sutobulinti jos sielos!

Negalėdamas ilgiau kentėti namie, senukas Tolstojus, lapkričio 11 d., 1910 m., išbėgo iš savo dvaro, iš savo namų, nusištas niekados į juos nesugrįžti. Pasiėkęs Astapavo geležinkelio stotį, rašytojas susirgo ir lapkričio 20 d.—numirė. Užmerkė akis nedidelio ūgio, žilabarzdžio senelis ir su juo užgėso milžiniškas žibintas, nutilo jautrios sielos gražiakalbis, kurio darbai gyvuos ilgai, ilgai.

Savo atsiminimuose apie Tolstojų, proletarinės literatūros genijus, Maksimas Gorkis, rašo:

"Kartais rodosi: jis vos tik-tai atėjo iš toli, kur žmonės kitaip galvoja, jaučia, kitaip santykiauja, net ne taip juda ir kalba kita kalba. Jis sėdi kampe, pavargęs, pilkas, tartum apdulkėjęs kitos žemės dulkėmis, ir atsidėjęs žiūri į visus svetimo ir nebylio akimis."

Tolstojų įvertina kiekvienas, kuris kiek tiek supranta apie grožinę literatūrą, kuris turėjo progos skaityti jo apysakas, novelės arba sceniškus veikalus. Tolstojų labai gerai įvertino ir aukštai statė ir Leninas, kuris rašė:

"L. Tolstojus pasirodė, kaip didysis dailininkas, dar baudžiavos laikais. Visoj eilėj genialių kūrinių, kuriuos jis suteikė bėgyje daugiau, kai pusamžio savo literatinio darbo, jis piešė ypatingai seną, priešrevoliucinę Rusiją, likusią pusiau baudžiavoje ir po 1861 m. ... Piešdamas šį Rusijos istorinio gyvenimo ruožą, L. Tolstojus savo darbuose įstengė pastatyti tiek daug didžiųjų klausimų, pajėgė pakilti lig tokios dailės jėgos, kad jo kūriniai užėmė vieną iš pirmųjų vietų pasaulinėje dailiojo literatūroje."

Toliau:

"L. Tolstojus suteikė ne tik dailės kūrinius, kurie bus visados masių branginami ir skaitomi, kuomet jos sutvers sau žmoniškas gyvenimo sąlygas, nuvertę dvarininkų ir kapitalistų jungą, bet jis mokėjo su neišpasakyta jėga perduoti ūpą plačiųjų masių, pavergtų dabartinio surėdymo..."

Šitaip girdamas Tolstojų kaipo artistą, kaip genialiąją rašytoją, Leninas skelbė Tolstojaus filozofiją į visuomeninį gyvenimą esant svestima revoliuciniam judėjimui. Komunistai sako, jog esamose išnaudojimo sąlygose, kapitalistinėje sistemoje, kur viešpatauja priespauda, ginklas, žmogaus sielos neišstobulinsi. Norint žmones išstobulinti, reikalinga sudaryti tam sąlygos: panaikinti kapitalistinę sistemą, žmogaus žmogui išnaudojimo sistemą ir įsteigti socialistinę visuomenę. Tik tuomet bus progų žmonijai tobulintis, gėrėtis. Tą labai puikiai matome toje pačioj Sovietų Sąjungoj. Tolstojui gyvenant, prie carizmo, Rusijoje darbo žmonių gyvenimas buvo—pragras. Jie skendo girtuoklystėj, skurde, tamsoj. Šiandien, dėka tam, kad Rusijos darbininkai ir valstiečiai, neklaušė Tolstojaus, nors jį gerbė ir mėgo, jie yra laisvi, jie gali tą patį Tolstojų laisvai skaityti, geriau suprasti, pasigrožėti juo, ko negalėjo padaryti prie carizmo.

Kai kas gal pasakys: jeigu mes nesutinkame su Tolstojaus pažiūromis į visuomeninį gyvenimą, tai kodėl branginame jo raštus? Atsakymas bus toks: jie turi nepaprastai didelę grožinę vertę, kadangi Tolstojus juose vaizdžiai ir artistškai mokėjo piešti žmonių gyvenimą. Gorkis sako, kad Tolstojus labai pažino Rusijos

valstietį ir jį geniališkai aprašė savo kūriniuose. Pats Gorkis mokėsi iš Tolstojaus, kaip pažinti valstietį. Be to, Tolstojus, kritikuodamas savo raštuose pūvantį dvarininkų ir valdininkijos gyvenimą, priešdamas sunkumus ir skurdą darbo valstiečių, padėjo revoliucionizuoti masėms, sėjo neapykantą carizmui; nejučiomis suko darbo žmonių mases į tą kryptį, kuriai jis savo filozofija nepritarė. Antra, sąmoningi darbininkai, kurdami savo kultūrą, mokinosi iš peirtų visuomeninių sistemų sukurtų tvarinių. Jie turi galvoti sekantį Lenino dėsni:

"Proletarinė kultūra nėra išaugusi nežinia iš kur, nėra išmislas žmonių, kurie vadina save specialistais proletarinės kultūros klausimuose. Taip protaut—pilna kvailybė. Proletarinė kultūra yra teisėtasis plėtojimasis tų pažinties su-taupy, kurias žmonija išdirbo prie kapitalizmo visuomenės, dvarininkų visuomenės, valdininkų visuomenės jungo."

Jasnaja Poliana dvaras, kuriame Tolstojus gimė ir gyveno ir dirbo—rašė, šiuo tarpu padarytas muziejum.

GILIAUSIAS ALIEJAUS ŠULINYS
VENTURA PAVIETAS, California.
—Aliejaus laukuose šioje ap-
linkėje išgręžta šulins 10,000 pė-
dų gilumo. Šulins turėjo pakankamai
spaudimo išmesti aliejų, vandenį ir
dumblą dvi mylias aukštumai į orą.
Manoma, kad tai esąs giliausias ko-
mercinio aliejaus šulins pasauly.

D. G. M. MOKYKLĖLĖJ

Mokytojas klausia mokinio:

—Balvočiau, pasakyk, kas atsitiktų
jei mes pradėtume kasti skylių žemėje
per patį jos vidurį?

—Patektume į hepročių namą, po-
nas mokytojau...

KARL BILLINGER

Kankinimo Name

VAIZDELIS IŠ PERGYVENTŲ DIENŲ

Iš traukinio mes išėjome Potsdamo aikštėje. Reiškia, mes buvome varomi į Gestapo belaisvių stovyklą, kuri randasi ant Albecht gatvės. Aplinkui knibždėjo šnipai, policininkai ir juodmarškiniai naciai. Tie, kurie buvo apsirengę civiliais drabužiais, stengėsi neišsiduoti ir stovėjo nušaliai nuo policijos. Pas juos net svastikos ženklų nebuvo ant drabužių; toki, susitikę gatvėje, pasisveikindavo tik mažų rankos pajudiniu.

Dviemis eilėmis sargai stovėjo aplinkui namą, o viduje kiekviename augšte buvo sargyboje juodmarškinis. Sargai vedė mane laiptais vis augščiau ir augščiau, kol mes atsiradome net pačioje pastogėje. Čia jie įstūmė mane į kamą ir įsakė laukti. Pasinaudojau ta proga, kad išsidirbus tvirtą veikimo planą. Persistatinėjau klausimus, kurie galės būti statomi, sudariau atsakymus, kurie negalėtų įpainioti kitus draugus ir partiją.

Už pusvalandžio vienas iš šnipų grįžo. Po kelių nepasekmingų bandymų pagelba telefono pašaukti merginą, dirbančią prie rašomosios mašinėlės, jis patsai prie jos atsisėdo ir pradėjo į mane:

—Dar kartą aš jus perspėjau, kad jūs sakytumėte tik gryną tiesą! Mes jus sekiojome per keturis mėnesius ir todėl gerai žinome. Štai kiek apie jus davinių.

Ir jis parodė į storą sulenktą popierinę įtalpą, kuri gulėjo prieš jį.

—Jūs esate komunistas?

—Taip, aš buvau nariu Vokietijos Komunistų Partijos.

—Kaip ilgai?

—Nuo 1923 metų.

Jis stengėsi vienu pirštu surasti ant mašinėlės reikalingas raides.

—Reiškia, jūs užginčijate prigulėjimą prie pagrindinės Vokietijos Komunistų Partijos?

—Taip, aš joje neprigulėjau.

—Kokios kuopos buvote nariu?

—Buvau No. 2026 kuopoj.

—Kas buvo organizatorium tos kuopos?

—Organizatorium buvo žmogus, vardu Rudolfas.

—Ar jūs pasakysite, kaip to žmogaus pavardė?

—Aš nežinau jo pavardės. Mūsų kuopoje vadovaujančių asmenų vardai buvo pakeisti naujais ir partijos patvarkymas reikalavo vadinti juos tiktais tais vardais.

—O kur yra tas organizatorius dabar?

—Nežinau, aš jį paskutinį kartą mačiau 1933 metais. Nežinau, kur jis gyvena.

Tardantis šnipas pažiūrėjo į mane ir nusišypsojęs vėl pradėjo:

—Jūsų atmintis daug pagerės, kada čia pabūsime pas mus. O dabar sekite mane!

—Laukite čionai,—tarė jis, mane atvedęs į didelį kambarį ir pastūmėjęs jo vidun.

Kambarys buvo didelis, panašus į susirinkimų svetainę. Fašistų smogininkai sėdėjo priešai duris, kazyriavo ir gėrė alų. Jie nekreipė dėmesio į mane. Revolveriai ir guminės dūdos gulėjo prieš juos ant stalo. Lovos su šiaudininiais šieninkais stovėjo išilgai kairę sieną. Kada pažvelgiau į dešinę, tai širdis taip pradėjo plakti, kad tartum ji norėjo iš krūtinės ištrūkti. Pečiais į svetainės vidų, veidais į sieną stovėjo apie trisdešimts areštuotų žmonių. Sargas, neturintis 20 metų, vaikštinėjo išilgai jų eilę, ir:

—Ar tu stovėsi ramiai, kada tau sako!—sušuko jis piktų balsu ant vieno senelio, smogdamas jam į pečius iš visų jėgų. Senelis galva sudavė į sieną ir patsai sudribo. Sargas ūmai pagriebė jį už apykaklės, pastatė ir kumščia kierto į veidą.—Komunistu būti, tai tu nebuvai persenas, praiektasis šunie!

Senelis nieko neatsakė. Kiti visi stovėjo, tartum akmeninės stovylos.

—O tu, kodėl čia stovi, balvone,—sušuko jis atsisukęs į mane.—Stok į eilę ir nebandyk iš vietos pasijudinti!

Antras nuo manęs, dešinėje, pradėjo sunaikiai alsuoti. Stengiausi pažvelgti į jį, nejudinant galvą. Tai buvo diktas vyras, apie 25 metų amžiaus, sprendžiant pagal jo drabužius—darbininkas; veidas jo pasidaryrė žemės spalvos. Už kelių minučių jis susiūbavo ir parkrito.

Sargas tuom laiku kalbėjosi su smogininkais belošiančiais kazyrėmis ir nepastebėjo tą atsitikimą, bet vienas iš įėjusių į kambarį smogininkų pamatė gulintį žmogų.

—O tu, ką čia? Ar manai, kad patekai į poilsio namą, velniška sėkla!

Smogininkas puolė ant apalpusio, pastatė jį ant kelių ir taip skaudžiai kirtė į veidą, kad belaisviui per burną ir nosį pradėjo bėgti kraujas. Sargas irgi pribėgo.

—Tu girtas, girtas... šunie!

Abu smogininkai pradėjo nelaimingąjį mušti į pilvą, per nugarą, veidan, kur pakliuvo. Nelaimingasis visomis pastangomis atsistojo ant kojų, bandydamas tiesiai stovėti. Bet jo galva nusviro, kojos sulinko. Kad išsilaikyti nuo parkritimo, jis įsikabino nagais į sienos briauną. Girdėjosi, kaip nagai braška, lūžta, kol jis vėl, kaip maišas, sudribo ant grindų.

Apie pietus mes išgirdomę koridoriuje sujudimą—garsias kalbas, šukavimus, bėgiojimą pirmyn ir atgal. Ant galo durys atsidarė ir į kambarį suvirto didelis būrys juodmarškiniių.

—Štai tas šuo, kuris važiavo su vežėju!

Iš betvarkių greitų klausimų ir atsakymų visgi buvo galima suprasti, kad slaptai policijai pavyko suimti troką su nelegališka komunistų literatūra.

—Velnias paimtų!—Aš pažįstu šį vyrą. Tu jau pirmiau čia buvai?

—Taip, pone,—atsakė jaunas ir aiškus balsas.

—Už ką tu buvai areštuotas pirmą kartą?

—Mane kaltino už platinimą nelegalių brošiūrų.

—O dabar kame esi kaltinamas?

—Aš stovėjau ant Miuler gatvės, kokis tai vežėjas pasiūlė man penkias markes už tai, kad pagelbėčiau jam vežti krovinį.

—Kvailio rolės nelošk! Tu aiškiai žinotai, kad baksuose yra nelegališka literatūra!

—Ne, jis man nei žodį nesakė apie tai. O aš jo ir neklausiau. Aš džiaugiausi, kad galėsiu uždirbti kelias markes.

—Kam tu tą padarei, kam?—kalbėjo pagyvenęs smogininkas.—Dabar jie netikės ir tavo pirmesniai liudymai. Dabar tau jau bus galas.

Aš esu bedarbis nuo to laiko, kaip baigiau mokyklą. Į darbo logerį mane nepriėmė, nes kaltina komunizme. Tai kas man daugiau ir liko daryti?

Vienas iš arti stovinčių smogininkų atsisakė jam tokiu smūgiu, kad jaunuolis nuvirtė nuo kojų.

—Maks, palik jį ramybėje,—tarė tas pat-sai pabuvęs smogininkas. Matomai, jis negalėjo nugalėti gailestį linkui jaunuolio. Lapeliai atnešti iš troko ėjo iš rankų į rankas. Vienas iš smogininkų garsiai skaitė:

„Priešo orlaiviai virš Berlyno. Svarbus Juozo Goebbels pranešimas visiems vokiečiams.”

—Štai prakeiktoji šaika!—sušuko kitas. —Pažiūrėk, kas yra ant antros pusės:

„Žvėriškiausią skerdynę surengė raudoniems frontininkams hitleriniai rudmarškiniai ir kitos gaujos.”

Smogininkai, apimti piktumo, puolė ant jaunuolio, iš kurio lūpų nesigirdėjo nei jokio nusiskundimo.

Mes stovėjome toje pat padėtyje iki septintos valandos vakaro—galvos nuleistos, kojos greta, akys įremtos į baltą sieną. Kad išvengti galvosvaigio, aš žiūrėjau į juodą taškelį ant sienos. Septintą valandą vienas iš mūsų kankintojų sušuko:

—Rota, į dešinę, aplinkui! Pirmyn, marš!

Mus išvedė ilgu koridorium į policijos namo kiemą ir greitai susodino į trokus. Kaip tik susėdome, trokai leidosi kelinėn. Aš norėjau žinoti, kur mus veža, ir žiūrėjau per siaurą langutį, apkaltą geležimis.

Pastebējau, kad mes važiuojame General Pape Strasse gatve i Columbijas kalējimā.
—Išeikite!

Raginami spardymo ir kumščia, mes pakekome i pirmo augsto koridoriju, kur mus sueiliavo. Areštuotus vedē vienā po kitam i kokj tai kambari, kurio duris greitai uždarydavo.

—Sekantis!

Du sargai ištūmē mane i tā kambari. Už stalo sēdējo rudmarškinis nācis. Kiti susigrūdo aplinkui mus. Paklausē mano vardo, amžiaus ir dar keliu menku klausim ir īsakē nusiimti kepurē, drabužius, laikrodeļi, atiduoti plunksnā, diržā ir apsiavų užraišalus. Tā viskā surašē ir sūdējo i popierinī krepši. Man jau pradējo rodytis, kad sekmingai beigēs klausinējimai, kaip nācis, sēdintis už stalo, pradējo vartyti kokius tai popierus ir:

—Ar tai jūs negalite prisiminti pavardē to komunistų kuopos organizatoriaus? — šypsodamasis klausē. Bet už sekundes jis, kaip vērsis, suriko:—Manai mus apgausi?! Niekše! Sakyk, kas jis?

Aš pasijutau, kad visa baimē dingo. Aš tik tiek pamenu, kad iškarto bandžiau skaityti smūgius, kurie pylēsi iš visų pušių. Paskui jie pastatē mane, pakēlē nuo grindų.

Rytoj mes su tavimi dar kitaip pakalbēsimē,—linksmai tarē tas pats sēdintis už stalo.—Tu, mano prieteliau, tada viskā, viskā mums pasakysi.—Čia jis vēl suriko:—Nešdinkis, šunie!...Kiaule!

Aš bēgau.

—Sekantis!

Kamerorje buvo keturi žingsniai nuo durų iki priešingos sienos ir du su puse skersai.

Sekantį rytā, 6-tā valandā, mus prikēlē iš miego ir iki pusēs nuogus išeiliavo koridoriuje. Mano kaimynas iš kairēs, kurj vakar vienā atgabeno, pasilenkē prie manēs, norēdamas kā tai pasakyti, bet tuo laiku sargas užsimojo ilgu kanuolininkų bizūnu.

—Paplepēkite dar biskelį, šunes prakeiktieji, ir tiesiai pateksite i kalėjimo urvā. Nagaikos smūgis tiesiai i veidā teko mano kaimynui. Kampe kalėjimo kiemo buvo iškastas griovis, skersai kurj gulējo lenta—

tai gamtiniam reikalams vieta, kur vienu kartu bent 10 žmonių atlikdavo savo pareigas. Aš ten pasinaudojau proga ir pervedžiau akimis, ar nėra pažįstamų. Kaip sykis priešai stovėjo Ernest, išbalęs, kaip mirtis, jo veidas apžėlęs, visai nepanašus i pirmesnį. Nei vienas muskulas jo nesujudėjo, kada mudviejų akys susitiko. Bijojomēs išsiduoti vienas antrā. Jo giminēs jau trys savaitēs be jokių pasekmių apie jį teiraujasi ir nežino net to, ar jis yra gyvas ar žuvęs. Prieš areštā, jis buvo pagelbininku mokslinēje laboratorijoje, o buvo areštuotas tada, kada gamino partijinę literatūrā...

Pasisukau ir pamačiau jaunā veidā Hanso. Jis savo papročiu mirktelėjo akį. Ir Hansas čia, su kuriuomi eilę metų dirbome bendrai partinį darbā. Hansas, patasai sugabiausias, drąsiausias kovotojas prieš fašizmā.

Prasidėjo “meškiškas” šokis:

—I dešinē, aplink! Pirmyn! Pirmyn! Bēgte—marš, marš!

Mes bėgiojome eilėje aplinkui nedideliame kalėjimo kieme. Vėl atsargiai jieškojau pažįstamų veidų mūsų tarpe, bet šiuo kartu veltui. Du ar trys iš senesnių kalinių atsiliko netekę spėkų. Smogininkas tuojaus buvo greta jų.

—Pirmyn—marš!

Jie dar kartā bandē bėgti, bet po vieno lanko aplink, vienas iš jų parpuolē. Nācis smogininkas pastatē jį ant kojų.

—Sulenk kelius, žemiau nusileisk! Žemiau! Štai taip. Atkišk rankas!—komandavo fašistas. Ir skersai senelio atkištas rankas padėjo sunkų medžio kavalkā.
—Štai, taip! Visā šj mokslā tu čia gau-si veltui. Niekados nėra vėlu būti geru vokiečiu!

—Aš negaliu daugiau išlaikyti,—teisinosi senelis.—Praeito karo metu aš buvau sužeistas kulka i kepenis...

—Velnias su tavo kepenimis ir kulka jose! Tas tau nei kiek pirmiau nekenkē būti komunistu, senas gyvuly!

Taip kankino buvusj kareivį nacių smogininkas, atstovas hitlerinēs trečios imperijos.

Vertė V. S.

Kaip Mes Taikom Bendro Fronto Taktiką Lietuvoje

Z. ANGARIETIS.

I.

Nuo Kominterno VII Kongreso praslinoko jau apie 5 mėnesiai. Per tą laiką mes Lietuvoje gavom nemažą prityrimo bendro fronto taktikos vykdyme. Jau turim šio-kių-tokių pasisėkimų. Laikas padaryt pirmas išvadas iš to, ką mes nuveikėm.

Ne tik 1934 metais, bet ir per pirmą 1935 m. pusmetį socialdemokratų vadai ir kalbėtis su mumis nenorėjo del bendro fronto sudarymo iš komunistų ir socialdemokratų. Jie paprastai atsakinėdavo: kol nebus sudarytas Komunistų Internacionalo bendras frontas su Socialistų Internacionalu, tol Lietuvos socialdemokratai ir nekalbės su komunistais apie bendrą frontą. Kiek vėliau socialdemokratų vadai atsakydavo mums: mes, socialdemokratai, prieš bendrą frontą, bet kodėl — nepasakysim. Dar vėliau socialdemokratų vadai kalbėdavo: mes svarstom bendro fronto klausimą, mes principu ne prieš bendrą frontą, bet Lietuvoj ypatingos sąlygos. Ištikrųjų gi LSDP vadai su Kairiu priešakį vilkino klausimą, nes nebuvo spyrimo iš apačios.

Kol socialdemokratų vadai, kaip bendro fronto priešai, vilkino klausimą su bendru frontu, komunistai nesnaudė. Komunistai, nepaisant į mūsiškių sektantų priešinimąsi, vedė darbą apačiose, tarp eilinių socialdemokratų narių. Jau balandžio mėnesįj laikurie socialdemokratai darbininkai sutiko kartu su komunistais ruošti prie 1-sios gegužės šventės. Kada buvo pasaulinis lietuvių emigrantų suvažiavimas Kaune, tai irgi visa eilė socialdemokratų darbininkų dalyvavo išvien su komunistais kampanijoj, surištoj su kova del demokratinių laisvių. Vėliau buvo padaryti ir nauji žingsniai. Visa eilė socialdemokratų darbininkų susitarė su komunistais išvien

kovot del profsąjungų laisvės. Kaune pasirodė pirmi bendro fronto komitetai, kuriuose dalyvavo komunistai ir socialdemokratai. Kaikur provincijoj socialdemokratai prisidėjo prie antifasistinio liaudies fronto ir dalyvavo bendruose komitetuose išvien su komunistais ir liaudininkais. Kaune komunistai pravedė visą eilę mitingų įmonėse, kur darbininkai pasisakydavo už bendrą frontą ir rinkdavo delegacijas, kad siųst jas pas socialdemokratų vadus ir reikalaut iš jų atsakymo į komunistų siūlymą sudaryt bendrą frontą. Kaune dargi žymi socialdemokratų dalis sutiko sudaryt su komunistais ir bendrą visam Kaunui komitetą, kad bendromis jėgomis kovot del profsąjungų laisvės, prieš naujai įvestus mokesčius, uždedamus ant darbininkų algų, ir prieš pabloginimą taisyklių apie ligonių kasų narius ligonius. Kaikur pasirodė bendro fronto išleisti atsišaukimai.

Socialdemokratų vadai su Kairiu priešakyje, matydami Komunistų Partijos veikimą apačiose ir simpatijas bendram frontui socialdemokratų eilėse ir dargi tas simpatijas pas kaikuriuos socialdemokratų aktyvistus, ėmėsi aktingiau veikt. Pirmučiausiai socialdemokratų žurnalas "Darbo Visuomenė" išstoja su Kairio išstenėtu kontr-revoliuciniu straipsniu prieš komunistus ir prieš bendrą frontą. Tam straipsniui argumentus straipsnio autorius dalinai savinasi pas Trockį (puolimuos ant Sovietų Sąjungos). Tam straipsniui pasirodžius, kiek laiko praslinkus, socialdemokratų vadai pareiškia, kad jie pasisako prieš bendrą frontą ir kaip svarbiausią argumentą ištato: komunistai stiprūs, o socialdemokratai silpni, taigi komunistai gali praryt socialdemokratų. Tikrumoj buvo kita priežastis. Reakciniams socialdemo-

kratų vadams (Kairiams, Purėnienėms) rūpi ne darbininkų bendras frontas, o socialdemokratų bendradarbiavimas su buržuazija ir socialdemokratų meilinimasis prie fašistų. Del to meilinimosi gal fašistai bus malonesni, susimylės, Lietuvos Socialdemokratų Partijos neuždarys ir tu liems socialdemokratų vadams užtikrins šilts vietelės fašistinės valstybės aparate.

Socialdemokratų vadai ne tik atsisakė dėtis prie bendro darbininkų fronto, bet dargi uždraudė savo organizacijoms dėtis prie bendro fronto. Mat, pas socialdemokratų narių dauguma, kiek mums rodos, jau už bendrą frontą. Tiesa, pas bendro fronto šalininkus socialdemokratų nėra vienodumo. Kuomet vieni savo vadų neklauso ir eina į bendrą frontą, kiti bendro fronto šalininkai dar svyruoja, laikosi savo partijos disciplinos ir vengia bendro fronto sudarymo.

Mūsų, Lietuvos Komunistų Partijos, pareiga taip dirbt, kad sustiprint bendro fronto šalininkus socialdemokratų eilėse. Tuo tikslu mes privalom šaukt juos kovon su savo reakciniais vadais ir kartu patys privalom aštrint kovą su bendro fronto skaldytojais, kaip su kovos prieš fašizmą streiklaužiais. Jei mes taip veiksime, tai tikrai didelę socialdemokratų daugumą įtrauksime į tikrą bendrą darbininkų frontą ir jo pagelba stiprinsime visą kovą del kasdieninių darbininkų reikalų, del demokratinių laisvių, prieš fašizmą ir karą, del fašistų diktatūros nuvertimo.

Yra nusistatę prieš bendrą frontą ir socialistų sionistų vadai. 1934 metais jie mesdavo iš savo organizacijų tuos narius, kas pritardavo bendram frontui. Nepaisant į tai, 1935 m. kaikuriuose vietose socialistai sionistai neklausė savo vadų ir prisidėjo prie bendro fronto. Socialistų sionistų reakciniai vadai atsisako eit išvien su komunistais dargi klausime kovos prieš žydų pogromus. Mat, socialistų sionistų vadai eina išvien su žydų buržuazija ir pastarajai padeda apgaudinėt žydus darbininkus ir kitus darbo žmones žydus, dumia jiems galvas Palestina, prižadėdami tenai gerą gyvenimą, o ištikro socialistų sionistų vadams rūpi, kad žydų buržuazija

turėtų Palestinoj pigius darbininkus. Socialistai sionistai mokina savo šalininkus ir čia Lietuvoj nekovot su žydų buržuazija del duonos. Tuo tarpu bendro fronto sudarymas turi palengvint darbininkams kovot su naudotojais. Štai kodel socialistų sionistų vadai prieš bendrą frontą. Komunistai ir toliau dirbs socialistų sionistų apačiose, ypač jų jaunime (pas holucus), kad įtraukt juos į kovą prieš buržuaziją del duonos ir prieš fašizmą, ir į kovą prieš tuos, kas kliudo darbininkam pasiliuosuot nuo fašizmo ir visų naudotojų.

Kad bendro fronto taktikos vykdymas geriau suktųsi, bendro fronto taktiką LKP riša su kova del kasdieninių darbininkų klesos reikalų, ruošia streikus. Tiesa, šis darbas nepakankamai plačiai eina, bet visgi šis tas daroma. Bendro fronto be kovos del duonos mes neįmanom. Pačia kova del laisvių darbininkų į kovą nemobilizuosi. Darbininkams laisvės reikalingos ne laisvėms, o sekmingesnei kovai del duonos. Kas mano, kad centre reik statyt kovą del laisvių, tas klysta. Centre turi būt kova del duonos ir kartu su tuo kova prieš fašizmą, kad greičiau ji nuverst ir nuskint geresnį kelią tolimesnei kovai del duonos. Todėl mūsų partija ir rūpinasi kurt bendro fronto komitetus darbininkų apačiose ir riša tą kūrimą su kova del darbininkų padėties pagerinimo.

Su liaudies fronto taktikos vykdymu mes turime jau didesnių pasisėkimų. Visa eilė liaudininkų įsitraukė į valstiečių judėjimą, buvusį 1935 metais. Liaudininkai dalyvavo ir valstiečių streiko komitetuose. Ir šiandien, nors liaudininkų partijos centro komitetas dar neprisidėjęs prie liaudies fronto, visgi visa eilė liaudininkų organizacijų jau prisidėjo prie liaudies fronto. Įvairiose Lietuvos vietose yra įkurti liaudies fronto komitetai, kuriuose dalyvauja komunistai, liaudininkai, nepartiniai, o kaikur—socialdemokratų ir laisvamaniai. Visa eilė liaudininkų dabar kalba: po liaudininkų partijos uždarymo reikia pasukt labiau į kairę. Vadinas, liaudininkų partijos uždarymas ne tik neišgąsdino liaudininkų masių, bet dar pa-

lengvino komunistams sudaryt su liaudininkais antifašistinį liaudies frontą, nes priskubino kairėjimą liaudininkų eilėse.

Vienok pas liaudininkus pasižymi neįvertinimas masinio darbo ir krypimas prie atskirų asmenų veikimo, dargi prie asmeninio teroro. Visa eilė liaudininkų, įsitraukdami į revoliucinį veikimą, neturi planinio noro traukt valstiečių mases į kovą. Jie dar netiki masėmis ir tai revoliucinei energijai, kuri glūdi valstiečių masėse. Toki liaudininkai mano, kad saujelė didvyrių pajėgs viską nuveikt. Kada komunistai sako liaudininkams, kad reikia traukt į kovą mases, nes be masių fašistų valdžia nebus nuversta, kad reikia šaukt masinius valstiečių susirinkimus (mitingus), tai kaikurie revoliuciniai nusistatę liaudininkai į tai atsako: to visko nereikia, reikia vien apsiginkluot, paskui nuginkluot policiją, o tuomet bus laisvė ir susirinkimams. Liaudininkai nesupranta to, kad nepakanka nuversti fašistų valdžią vienam valsčiui. Jei vienam valsčiui fašistus išvarysi, jie ateis iš kitur ir vėl atsistatys. Reikia išplėst kovą prieš fašizmą visoj Lietuvoj. Todel mūsų pareiga mokint liaudininkus, įsitraukusius į revoliucinę kovą ir apamai į liaudies frontą, masinio antifašistinio darbo. Kartu mes neturim užmiršt ir to, kad ir liaudininkų eilėse randasi kontr-revoliucinių vadų, kurie yra nusistatę prieš liaudies frontą ir kurie kliudo jį sudaryt. Ne vienam tų vadų rūpi susikalbėt su tautininkais, kad apsaugot Lietuvą nuo revoliucijos.

Liaudininkų masių įsitraukimas į liaudies frontą didina antifašistines jėgas ir lengvina plėst judėjimą valstiečių eilėse dėl valstiečių padėties pagerinimo. Tas valstiečių judėjimas, kuris buvo taip augštai pakilęs 1935 metų rugpjūčio mėn., ligi šiol nenuslopintas. Priešingai, kaikur jis net šiek tiek pakyla ir apima vis naujus valstiečių sluoksnius. Daugelyj vietų valstiečiai nemoka mokesčių, neleidžia pardavinėti iš varžytinių darbo žmonių turtą ir panašiai.

Turim pasisiekimo ir darbe tarp studentų. Studentai komunistai aktingai daly-

vavo 1935 m. buvusiam studentų streike Kaune ir sudaryme antifašistinio studentų fronto.

Mūsų pasisiekimai bendram fronte stiprina mūsų jėgas. Auga ir stiprėja mūsų partinės organizacijos, mūsų partija. Neskaitant politkalinių, 1935 m. gale turėjom jau apie 2,000 narių. Išsidirba naujas aktyvas, labiau surištas su masiniu darbu. Tiesa, dalis senesnio aktyvo, nepasiliuosavusio nuo sektantinių nusistatymų, kliudo tam naujam aktyvui išsidirbt ir stiprėti, bet jei visa partija daugiau kreips dėmesį to naujo aktyvo stiprinimui, jis vis tvirtės.

II.

Bendro fronto ir liaudies fronto stiprinimas didina prieštaravimus mūsų priešų fašistų eilėse. Nors pirm rugpjūčio mėn. valstiečių išstojimai buvo nuslopinti, bet fašistų valdžia baimės pilna kartu turėjo padaryt įvairių nusileidimų valstiečiams. Kaikuriuose vietose policija bijosi taip siaust, kaip ji seniau siautė. Bedarbių išstojimų metu fašistinė policija 1935 m. gale jau nevartojo tų smurto priemonių, kokias vartojo 1934 m. gale. Bet iš kitos pusės didėja areštų skaitlius, kaikurie fašistai reikalauja tvirtai laikytis ir jokių nusileidimų nedaryt, o kad susistiprint savo kovoj su augančiu darbo žmonių judėjimu, siūlo greičiau su Hitleriu susitart. Vieni fašistai, bijodami revoliucijos, reikalauja nusileidimus daryt ir tuom suturėt revoliucinio judėjimo eigą; kiti fašistai bijosi nusileidimų, kad tas nepaskatintų darbo masės prie tolimesnės kovos. Tos peštynės fašistų eilėse, kada net ministerių kabineto posėdžiuose vienas kitam snukius daužo (pavyzdžiui, apsaugos ministeris Šniukšta traukė į žandą vokiškam baronų išperai teisingumo ministeriui Šilingui), rodo, kaip prisieina fašistams blaškytis.

Liaudyj nepasitenkinimas fašistais didėja. Į Smetoną masės vis plačiau žiūri, kaip į vagių ir kyšininkų globėją. Juk ne paslaptis, kad buvusis tautininkų partijos centro komiteto narys ir vienas tautininkų partijos kūrėjų, Lapėnas, prisivogė

milijonus ir prisivogė su Smetonienės ir Tubelienės pagalba, Smetonai ir Tubeliui globojant.

Kada išstoja į kovą valstiečiai, reikalaujami sumažinti mokesčius ir atidėti skolų mokėjimą, Smetona į tai atsakė, kad tai neįmanomi reikalavimai, nes valstybė neturi tiek lėšų, kad mažinti mokesčius. Ir čia pat plačios masės vis aiškiau mato, kad visgi tų lėšų dar nemaža yra, jei Lapėnai ir kiti niekšai sugeba iš valstybės išduoti milijonus prisivogti, o tautininkų vyriausybė padeda toms vagystėms. Valsčių masėse auga supratimas, kad fašistai didžiausi jų gerbūvio prieštai. Juose auga supratimas, kad reikia sudaryti platų antifašistinį liaudies frontą, kad lengviau eitų kova dėl šios dienos reikalavimų (prieš didelius mokesčius, prieš varžytines, dėl kainų ir tt.) ir kova dėl greitesnio fašistų, tų vagių ir plėšikų, tų kraugerių ir niekšų, valdžios nuvertimo.

Darbininkai, komunistams vadovaujant, tur rūpintis greičiau sudaryti tvirtą darbininkų bendrą frontą, kad darbininkai galėtų liaudies fronte lošt vadovaujančią rolę. Tuomet stipresnis bus liaudies frontas ir greičiau bus nuversta fašistų valdžia. Jokių būdų negalima laukti, kad fašistai supus arba patys sau sprandą nusiųs. Mūsų pareiga jį nusiųsti. Mūsų pareiga taip dirbti, kad įtrauktų į kovą prieš fašizmą visus ne-

patenkintus fašizmu. Mūsų pareiga taip dirbti, kad mes pajėgtum įtraukti į kovą dėl savo būvio pagerinimo visus, kam sunku gyventi, ir paskui risti tą kovą dėl duonos su kova prieš fašizmą.

Lietuvos komunistų pareiga traukti į kovą mases prieš visus naudotojų ir fašizmo puolimus. Jei tik kur mažina algas, didina mokesčius ar įveda kitas sunkenybes darbo žmonėms, komunistai privalo būti pirmi kovotojų eilėse ir rūpintis, kad tų kovotojų vis daugiau būtų. Jei fašistai uždaro organizacijas arba kitaip varžo laisves, komunistai privalo būti pirmi kovojant prieš tuos fašistų žygius. Lietuvos komunistai protestavo prieš liaudininkų partijos uždarymą ir mokino liaudininkus kovoti. Komunistai dalyvauja kovojant dėl demokratinių laisvių ir kartu ragina Lietuvos liaudį kovoti dėl demokratinių išrinkto seimo. Ir kartu komunistai mokina, kad nenuvertus fašistų valdžios, liaudis negalės naudotis plačiomis laisvėmis. Aiškus dalykas, kad Lietuvos komunistai neišsižada ir neišsižadės kovos dėl proletariato diktatūros, dėl sovietų valdžios. Kova dėl demokratinių laisvių ir dėl fašistų valdžios nuvertimo ne tik nesunkina kovos dėl sovietų valdžios, bet dar lengvina, nes padeda sudaryti platų antifašistinį frontą, nes stiprina darbo žmonių jėgas ir kelia komunistų partijos autoritetą liaudies akyse.

Naujuoju Keliu...

"Mano krūtinę varsto skausmai... Brangusis sūnau, Tu paneigei Kristaus mokslą, kurį šventai gerbiau."
"Brangioji matušė, nevargink krūtinės savos, Tas mokslas tik gimdo tamsybę; aš trokštu šviesos."

"Mano krūtinę varsto skausmai... Brangusis sūnau, Grįžk tu ant kelio teisingo—grįžk, dar sykį prašau..."
"Brangioji matušė, nevargink krūtinės savos, Naujas kelias teisingas, senu—neisui! Niekadosi!"

Pranas Kartus.

*****

POEZIJA

*****

VERKTI MOKU AŠ
SLAPTAI

Ji užsigeidė atspėt,
Ko nuliūdęs aš esu:
Žvelgia ji man į akis,
Mano, akys pasakys,
Ir slapybę jai išduos.

Bet ne jai tai sužinoti!
Aš, jei liūdnas, tai tik sau,
Neiširti jai tatai,—
Verkti moku aš slapčiai,—
Kits man verkti nepadės.

Na, bet gi, aš prie progos,
Išsitarsiu kai kada,
Ko liūdėjo man širdis,—
Bet tada tik kai nušvis
Mano akys ir jausmai.

St. Jasilionis.

10—X—33.

NAUJI MOTYVAI

Prievakaris, gryna mėlynė,
Švelnutis oras, taip ramu!
Brigadų girdis sutartinė,
Kada jos grįžta į namus.

Dainužė skamba, žavi gyviai.
Erdvėje plinta atbalsiais,
Aplinkumoje jos motyvai
Kovingais nuaidi garsais.

Stiprėja, kyla, pyška sodais
Naujų dainų nauji aidai...
Tokiais energingais atrodo
Mergužių šypsanti veidai.

Mergužės linksmos, šaipus be-
ria,

Dainelių slėpdamos garsuos,
Bernužių dalgiai tvaksi, žeria
Auksinės saulės spinduliuos.

O dainoj skamba ne dejonės,
Ne žiauraus vargo praeitis,
Ne sielvartas ir abejonės,
Drąsa joj skamba ir viltis.

Ne dėjas, ne nusiminimą,
Ne būvio senojo skausmus,—
Narsios kovos pasiryžimo
Dainelė budina jausmus!

V. Viskaras.

(Iš "Po Raudonąja Vėliava")

IDIENOJO MANO
SIELA

Idienoj mano siela,
Joje saulė sutviskėjo,
Nors naktis aplink juoduoja,

Bet šviesa širdin įėjo.
Aš smagus, nes džiaugsmo
bangos

Taip meiliai mane paglosto,

Ir ilgėtų svajonėlių
Čia eilių eiles priklosto.

Idienoj mano siela,
Ir širdis džiaugsmu tik plaka,
Kur dairausi, ten matau vis
Gėlėmis papuoštą taką.

Smagumėlis, kaip iš viedro,
Pilas ir neapsistoja,
O sparnuotosios vylyonės
Paskraidyti mane moja.
Idienoj mano siela,
Džiaugsmo vėjas dvelkia, su-
kas.

Gi per atdarąjį langą
Pasigirdo jau švilpukas.

Dingo sapnas ir svajonės.
Reikia bėgti į dirbtuvę.
Realybėj dar tebėra
Vargo valandos, kaip buvę.

St. Jasilionis.

11—X—33.

MES KILAM DRĄSIA
KRUTINE

(Pagal "Comintern")

Laukų ir dirbtuvių
Vergai, ei, išvieno,
Sukilkim ir imkim
Ginklus kieta plieno;
Raudonos vėliavos
Į aukštį tekils,
—Pasaulį laimėkim,—
Balsai teprabilis.

Draugus, ką atskyrė
Kalėjimo sienos,
Išlaisvinti eikim—
Tešvinta jų dienos.
Ne mus sulaukys gi
Fašistų gauja!
Kilimas liepsnoja,
Ugnis čia nauja.

Pirmyn! Kominterno
Vėliavą iškėlę!
Gaujas apmalšinkim—
Prieš mus ką išelę!
Raudoni pulkai mūs,—
Galingos jėgos,
Be baimės jau eina
Į lauką kovos!

Raudonojo Spalio
Kilimai laimėti,
Mums sako, paliepia
Sau viltį turėti!
Mes kilam Havanoj,
Berlyne, Kaune,
New Yorke, Parįziuj,—
Drąsia krūtine!

St. Jasilionis.

1-XII-34.

NAUJOJI DAINA

J. FEFERIS

I. Antroji Statybininkų Daina

(Iš knygos: "Rastosios Kibirkštys.")

I.

Saulėtąją vasarą
Kibirkščių dar daugiau
Dniepro stepių plačių
Vandenyse senuos;
Štai mes atžygiavom
Slenksčius nuskandinti,
Nuskandinti slenksčius,
Akmenines kaskadas,
Jie gulėjo šičia
Nuo senai, kaip sargai,
Kaip tylūs seni nebyliai,
Dabodami stropiai
Senovinių žingsnių
Šaltasias slaptybes.
Atžygiavome čia
Mes iš miestų ir kaimų
Ir salas, ir slenksčius
Aptvindyt, gramzdinti,
Ir visas ištisai
Rastasias kibirkštis
Siuntinėti plačiai

I lūšnas kuprotas,
Varge paskandintas,
I tolimus fabrikus,
Visus kampelius,
Kurie laukia jėgų
Ir šviesos!

II. Uola Už Uolos

Kartų kartom uola uolą dabojo,
Uola už uolos dabar plyšta ir skrenda.
Ir skrenda į upę, į tolį, į orą
Skeveldromis, smėliu, dulkėmis ir dūmais.
Kas taip dunda tenai, kas gaudžia, žaibuoja?
—Miriadais skeveldrų sutiško uola.
Neįveikiant kūjui—yra dinamitas.
Uola už uolos tenai plyšta ir skrenda.
Sunkiai svyra uola, kur "Meile" vadinasi,
Sprogimas ir šūvis—ir jos nebėra.
Taip pat ir "Didvyris" jau dulkėmis ištiškęs
Kurčiai guli jau Dniepro gelmėj.
Neįveikiant kūjui—yra dinamitas.
Uola už uolos tenai plyšta ir skrenda.

III. Baladė Apie Tiltą ir Ešelonus

(Iš ciklo "Užtventosios srovės")

I krantus tamsa ateina, krantai atvėsta ir rasoja,
Toli už kaimų ir miestelių stūkso senos sunkios uolos.
Ant uolų šių, ant sunkiųjų, dviejų aukštų rymo tiltas.
Apatinį bangos puola, antrąjį apkloja sniegas.
Stūkso pakrantėse uolos, ilgų amžių užpustytos,
O krantais ateina žmonės, eina žmonės pasiryžę.
Tuoju pakils vanduo šios upės, kils aukštyn, aukštyn, aukštyn,
Išardys šį seną tiltą, neliks nė ženklų jo kaip dūmo.
Ir suspės pamiršti žmonės čia kadaise tiltą buvus,
Ir pamirš karta jaunoji, ką dar mums matyti teko.
Prieš pavasarius septynius sunkus gegužės žalias buvo,
Kai nuo tilto narsių vyrų ešelonai trys nukrito.
Ešelonuose jaunuoliai su ginklais ir su milinėmis,
Ir jų širdis, jauną liepsną šaltos bangos čia prarijo.
O kiek po tos nakties matusių sūnų linkėjimų dar laukia?
Bet šaltos bangos neprabilo, ir joms nė žodžio neatplukdė.
Prieš pavasarius septynius sunkus gegužės žalias buvo,
Kai nuo tilto narsių vyrų ešelonai trys nukrito.
Ir nusinešė juos srovė, juosius bangos nuskalavo,
Jeigu tiltą jūs užmiršit, ešelonus tris atminkit!

Iš žydų kalbos vertė: Basė Arno ir Varašius.

POVILAS PO OBELE

(Dainelė)

Pagal Čuž-Čuženią. Muzika V. G. Pergamento.

Senis ant turgavietės
Mūsko per dienas,—
Povilas po obele
Sėdi sau vienas.

Povilas po obele
Riešutis lukšten',—
Ant suoliuko pasėdėt
Šaukia jis—eik šian:

"Ach, O... Ona!
Ach, Ona, Ona, Ona!
Ach, O... Ona... Onulele!
Ai Ona! Ai, Ona! Ona!
Ai, Ona, Ona, Onule!
Onulyte, Onyte, Onule!"

Obelė baltutėlė,
Žydi ji baltai..
Po sodelį žaliąjį
Einu aš antai!

Ai, kojelės, kam jūs man'
Atnešėt čionai?
Povilas po obele
Laukia jau senai...

"Ach, O... Ona!
Ach, Ona, Ona, Ona!
Ach, O... Ona... Onulele!
Ai Ona! Ai, Ona! Ona!
Ai, Ona, Ona, Onule!
Onulyte, Onyte, Onule!"

Iki aušrai aušančiai
Sėdžiu aš sode..
Povilas nuo obelės
Neleidžia mane...

Man jau metas eit namo:
Gieda jau gaidžiai!
Vyras grįžo—va, girdi?
Šūkauja šaižiai...

"Kur tu, Ona?
Ai, Ona, Ona, Ona!
Kur tu, Ona? Jaunuolėle!
Slėpk mane, slėpk mane, Pauliuk..
Ai, Povil, Povil mielasai!
Slėpk mane po obele, Poviliuk!

Jonas Kaškaitis.

TRUPINKIM FAŠIZMĄ

Pagal E. Robinsoną.

Muzika Juliusa Keilio.

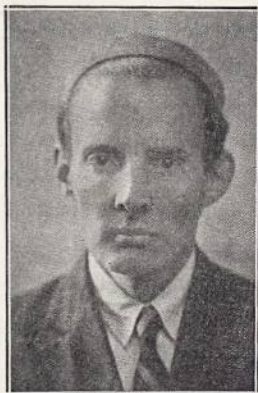
Ar girdi minias maršuojant?
Smarkų taktą kojų ar girdi?
Šūkiai, obalsiai šturmuoja!
Gatvėse daina skardi!

Trupinkim fašizmą—
Kruviną fašizmą!
Bendru frontu šūkauja draugai.
Trupinkim fašizmą—
Kruviną fašizmą!
Ir žydės šalis laisvai!...

Kaip audringos, žiaurios bangos,
Veržiasi pirmyn eilių eilėm,—
Veržias alkani mil'jonai
Bendro priešo pergalėn!

Trupinkim fašizmą—
Kruviną fašizmą!
Bendru frontu šūkauja draugai.
Trupinkim fašizmą—
Kruviną fašizmą!
Ir žydės šalis laisvai!...

Jonas Kaškaitis.

PETRAS SAŽENIS,
nuolus bendradarbis "Laisvės" ir
šiaip darbininkiškos spaudos, mirė
sausio 27 d., 1936, Leningrade

Alyvų, Muzikos ir Vynuogių Šalis

D. M. ŠOLOMSKAS.

Italija grąšina karu!.. Italija puola Ethiopiją!.. Italiją pasmerkė Tautų Lyga... Italija rengiasi didelin karan... Italai nuodingais gazais, chemikališkais liepsnomis, tankų ir orlaivių ugnimi naikina ethiopus... Italai subombardavo Raudonojo Kryžiaus ligonines—ethiopus, angly, amerikonus, švedų... Italija paruošus milijoninę armiją ir galingą karo laivyną... Italija provokuoja karą Europoje. Daug panašių kalbų girdisi visur. Visi kalba apie Italiją, apie italus, Mussolinį, fašistus.

Italija buvo garsi ir pirma. Svetas kalbėdavo, laikraščiai rašydavo apie elektros inžinierių *Marconi*. Italai visame pasaulyje garsūs muzikojė. Sakoma, kad Italijoje nėra žmogaus, kuris nemokėtų ant vienokio ar kitokio instrumento griežti. Italija garsi dainininkais; tūkstančiai iš viso pasaulio važiuodavo ten mokintis. Ir lietuvių tarpe tankiai girdėdavome: "Jis buvo Italijoje." Italija garsi dar ir kaip alyvų šalis, žinoma alyvų aliejaus produktais, kurių vien 1932 metais pagamino 210,000 tonų. Italija buvo garsi savo vynu. "Italų vynas!" Jis tik francūzų vynui nusileidžia. 1932 metais Italija pagamino 1,199,785,000 galionų!

Italija garsi poetais, rašytojais, dramaturgais. Italija buvo kaip ir paveldėja Romos imperijos kultūros ir kiekvienas apsiskaitęs žmogus žino apie poetus Guinicelli, Dantą, Alighieri, Lugi Pulci, Vincenzą Mantį ir kitus. Italų piešėjai dar nuo Bizantijos laikų turi

paveldėjimus—Fra Filippo Lippi, Verocchio, Leonardo da Vinci, Michelangelo, Titan ir kiti.

Italijos pirmieji istorikai — Giovanni Villani, Dino Campagni — daug prisidėjo prie nušvietimo praeities. Italai garsūs artistai, aktoriai, dramaturgai, dar nuo Angelo Politiano laikų pirmos operos "L'Orfeo," kaip Machiavelli, Bellini, Rossini, Verdi ir kiti.

Italija davė pasauliui Amerikos atradėją Kristoforą Kolumbą, tautinio išsiliosavimo revoliucionierių Madzinį, italų liaudies apjungėją Garibaldi, pasauliniais garsius mokslininkus G. Galileo ir Giordano Bruno.

Taip, Italija, šalis alyvų, muzikos, dailės, vyno, yra nuo senai žinoma garsi. Ji turi pasauliui interesingą praeitį. Fašistai ir jų žiaurusis vadas Mussolinis visą tą stengiasi panaudoti savo tikslams — imperializmui, karui, žudymui ethiopus, užkariavimui kolonijų, paver gimui kitų tautų!

Garbinga Italijos liaudies praeitis, jos garsūs mokslininkai ir kovotojai nieko bendro neturi su dabartiniais fašistais. Kaip garsusis *Galileo*, teisiama ir spiriamas septyniolikto šimtmečio reakcionierių, kankinamas ir verčiamas atsisakyti nuo mokslo, kuris skelbia, kad ne saulė sukasi apie žemę, bet žemė apie saulę, sušuko: "O visgi žemė sukasi!" Kaip garsusis *Bruno* net prie stulpo prisištas ir liepsnos apimtas šaukė ir skelbė visatos tiesą, kurią šandien priima visas mokslas, —

taip Italijos Komunistų Partija, puolama ir žiauriai persekiojama, paskelbė svetui, kad Mussolinis su fašistų gauja nieko bendro neturi su Italijos praeitimi.

Mussolinis bando dangstyti Garibaldi veiklą. Bet tarpe Mussolinio ir Garibaldi yra toks skirtumas, kaip tarpe vasaros ir žiemos. Garibaldi buvo tautinis revoliucionierius, kovojo už išsilaisvinimą, savo veiklą rijo su Paryžiaus Komunos žygiais, žmonijos ateitį matė socializme, kuris jam kaip saulė švietė. Mussolinis gi yra liaudies pavergėjas ir naikintojas.

Šalis, Turtai ir Gyventojai

Italija randasi pietų Europoje, tartum kokis milžiniškas batas, išsikišęs į Viduržemines jūras. Oras malonus, šiltas, ant kalnų auga alyvos, vynuogės; pietuose—palmos, medvilnė, cukraus augmenys, šilko kokonai, apelsinai, lemonai ir kiti vaisiai. Italija graži šalis; per ją tęsiasi Apenijos kalnai, gelžkeiliai eina aplinkui pakraščiais ir susijungia skersai pussalį tarpe didelių miestų. Italija turi geriausių prielaukų Adriatiko, Jonian ir Tyrrhenian jūrų pakraščiais. Kas metai iš viso svieto turčiai traukia į Italiją atostogoms. Italija turi daug didelių ir gražių miestų—Rymas, Milanas, Genoa, Florencija, Neapolis, Turinas ir kiti. Joje randasi daug muzėjų, istorinių vietų, paminklų, Romos imperijos kultūros liekanų.

Bet tas gražusis kraštas pilnas vargo ir kančių italams darbininkams ir valstiečiams.

Tie vargai dar daugiau padidėjo fašizmui įsigalėjus. Todel virš 10,000,000 italų yra išvykusių svetur gyventi — į Šiaurį ir Pietų Ameriką, Franciją, Afriką ir tt.

Štai Keletas Davinių

Italija apima 119,744 keturkampes mylias ir turi 42 milijonų gyventojų.

Kolonijos:

Eritrea—45,754 ketv. mylių, 621,776 gyventojų.

Somalilandas—194,000 ketv. mylių, 1,120,000 gyventojų.

Libija—347,500 ketv. mylių, 560,000 gyventojų.

Tokiu būdu Italija su kolonijomis apima 871,416 ketv. mylių žemės. Jos kolonijos *septynis* kartus didesnės už Italiją.

Italijos Gamyba 1934 m.

Geležies rūdos	502,000 tonai
Čigūno	573,000 "
Plieno	1,850,000 "
Rol. metalo	1,559,000 "
Anglies	357,000 "
Elektros	11,884,000,000 kilov.
Vermio špulių	5,378,380
Staklių	150,000
Šilko audimo staklių	27,000
Šilko fabriky	200
Viso fabriky	731,447
Darbininkų	5,300,000

Susisiekimai

Geležkeliai 13,000 mylių
Plečiai 100,000 mylių
Automobilių 377,907

Italija turi didelį prekybos laivyną, kuris susideda iš 1,231 laivo su 2,884,416 tonų įtalpos. Jis yra šeštas savo dydžiu pasaulyje.

Italija yra silpna iškasmamais metalais. Čigūno pagaminime ji negali prilygti net mažiukei Luxemburgo šalelei. Francija ir Anglija pagamina čigūno 10 kartų daugiau, negu Italija; Vokietija net 17 kartų; o Sovietų Sąjunga 1935 m. pagamino apie 22 kartus daugiau, kaip

Italija. Stoka metalų susilpnina karo reikalus.

Italijos fašistai apie 49 nuoš. visų valstybės įplaukų išleidžia prisirengimui prie karo. 1935 metų gale Italija turėjo:

Armijoje 1,000,000 kareivių
Rezerve 7,938,000 atsarginių
Laivyne 55,000 jūreivių
Orlaivyne 26,000 lakūnų
Orlaivių apie 3,000
Karo laivų 223

Italijos fašistų užpuolimas ant Etiopijos baisiai apsunkino šalį, grumoja įtraukti ją į karą su kitomis valstybėmis.

Biskis iš Istorijos

Italija vardą nešioja nuo romiečių žodžio *Italus*, kuris reiškia *Palazgių Karalius*. Italų kalba yra modernizuota romiečių-lotynų kalba, kuri turi giminytę su francūzų, ispanų ir portugalų kalbomis. Italija apgyvendinta veik vienais italais, tik apie 600,000 yra slovėnų pavergtame krašte, 300,000 vokiečių ir arti 300,000 kitų tautų.

Apie 400 metų pirm dabartinės metų skaitlinės ten buvo galinga Romos imperija, kuri buvo išsiplėtusi aplinkui visas Viduržemines jūras — Afriką, Aziją ir Europą. Mussolinius šaukia, kad Italija vėl tokia turi būti, ir karu to siekia.

Romos imperijai subyrėjus, Italijoje gyvavo kelios respublikos: Genoa, Venecija, Florencija, ir kitos. Iki penkiolikto šimtmečio jos tarnavo keliu susisiekimui su Azija, Indija, vedė plačią prekybą, daug pelnė iš kryžiaus karų XII-XIV šimtmečiais.

Italijos atskiros respublikos ir kunigaikštystės turėjo daug karų su galinga Romos popiežių jėga. Popiežius dažnai su pagalba Francijos, Vokietijos, Vengrijos, Ispanijos ir Austrijos karalių puldavo italus ir

skaudžiai sumušdavo. Todel dalis Italijos pateko po Austrijos ir Francijos valdymu.

Didžioji Francijos Revoliucija, 1789 metais, padariusi Burbonų karaliavimui galą, uždavė smūgį ir Romos popiežiaus viešpatavimui. Italijoje prasidėjo smarkus bruzdėjimas, tvėrėsi atskiros respublikos, kurias vėliau Napoleonas užkariavęs vertė į karalystes ir sodino ten ant sostų savo giminaičius. Napoleonui pralaimėjus, ir vėl didelė dalis Italijos pateko po Austrijos valdymu.

Taip 1859 ir 1870 buvo net trys karai tarpe Italijos atskirų karalysčių ir Austrijos. Vadovystėje liaudies revoliucionierių Madzini ir Garibaldi Austrija buvo atremta, Italija apjungta į vieną valstybę su konstituciniu karalium.

1871 metais buvo nuversta Francijos karališka valdžia ir įsisteigė Paryžiaus Komuna. Tas darė įtakos ir kitose šalyse. Italijos armija įmaršavo į Rymą ir padarė galą popiežiaus saviščiškam viešpatavimui. Katalikų bažnyčios galva supuko, pasiskelbė "belaivsiu" ir užsidarė Vatikano mieste.

Jis "belaivsiu" buvo iki 1929 metų, kada Mussolinius, įsiekdamas popiežiaus paramos, Vatikano miestą pripažino popiežiaus nepriklausoma karalyste ir už atimtas 1870 metais jo žemes atmokėjo 1,750,000,000 liurų auksu.

Ką Fašizmas žadėjo ir Ką Davė

Po pereito karo darbininkų klasė, nualinta, kraujuose išmaudyta, visur kilo ir vertė karalius nuo sostų. Sujudo ir Italijos darbininkija. 1920 metais darbininkai ėmė į savo rankas fabrikus, valstiečiai ponų žemes.

Italijos darbininkų judėjimas neturėjo teisingo kelio, nes dar

nebuvo Komunistų Partijos. Anarchistai, sindikalistai, socialistai nedavė teisingo vadovavimo. Todėl darbininkai ir valstiečiai buvo sumušti, kovas pralaimėjo.

Išstojo fašistai, remiami stambaus kapitalo, gelbėtojai kapitalistinės išnaudojimo tvarkos. Jiems vadovavo Benito Mussolini. Jie buvo apsimaskavę apgavingais obalsiais: Valstybė virš visų klasių... Valstiečiams žemė... Panaikinimas senų valstiečių skolų... Taksai ant didelių įplaukų — kapitalistų... Panaikinimas taksų tiems valstiečiams, kurie savo prakaitu žemę apdirba...

Toki buvo fašistų obalsiai. Jie daug lengvatų žadėjo darbininkams. Apgavo juos. Daugelis nusivylusių darbo žmonių atėjo fašistams į pagelbą. Fašistai suokalbyje su karalium 1922 metais gaujomis atmaršavę "užkariavo" Romą. Karalius tuojaus su jais susitaikė. Fašistai sudarė valdžią. Paleido visas reakcijos jėgas darban. Tūkstančius darbininkų išžudė, dešimtis tūkstančių areštavo, sudaužė viešas darbininkų organizacijas. Pradėjo kankinti, terioti visus, kas priešinos fašizmui. 1924 metais fašistų gaujos buvo pagriebtas Socialistų Partijos Centralinio Komiteto sekretorius ir kovotojas Matteoti ir baisiai nužudytas. Nužudyta šimtai komunistų ir kitų kovotojų. Italija pasidarė fašizmo, naujos kapitalistinio pasaulio reakcijos lopšinė. Italija buvo pirmutinė šalis fašizmo. Iš čia pasimokino Lenkijos, Lietuvos, Vokietijos, Finlandijos, Latvijos išnaudotojai — žiauriausiam išnaudojimui ir sprespaudai darbininkų. Fašizmas atėjo išgelbėti pūvantį ir griūvantį kapitalizmą. Kad jam tas nepavyko ir nepavyks, tai liudija ir

tas, kad jis šiandien griebiasi senų imperialistinių priemonių — karo.

Darbo žmonių Frontas

Italijos 46 nuosimčiai gyventojų užimti žemės dirbimu — artotai, alyvų ir vynuogių auklėtojai. Retai matysi arklį, bet už tai tankiai matai mulą, asilą, apkrautą nešuliais, ir suvargusį valstietį. Mažai matysi dabartinės technikos žemės ūkio mašinų, bet užtat ten yra žemės apdirbimui tebevartojama senoviški paprasti arklai, o dar daugiau kastuvai. Žemė daugiausiai priklauso dvarponiams, bet jie mažai ją dirba, dažniausiai suražo į mažus šmotelius ir išrandavoja bežemiems arba mažžemiems valstiečiams. *Keturi milijonai* Italijos smulkių valstiečių baisiai vargsta, prasčiausiu būdu apdirba žemę, neturi įrankių, gyvulių ir trašų, todėl ji mažai išduoda vaisių. Pas juos mažai matysi karvių, daugiau ožkų. Italijoje ožkas net ir vadina "biedniųjų žmonių karvėmis."

Kiti *keturi milijonai* vyrų ir merginų, moterų ir darbo žmonių neturi nieko. Jie parsisamdo dirbti ponams arba buožėms, ir tai darbo gauna tik vasaros metu. Baisiai vargsta.

Italijai savo duonos neužtenka. Ji apie 20 nuoš. duonos perka užsienyje. Iš 76,617,691 akro žemės yra naudojama 53,000,000 akrų. Maistiniai javais ir daržovėmis apsėjama ir apsodinama 27,000,000 akrų. Bet duonos maža, nes žemė neapdirbama tinkamai. Mussolinis į tai nekreipia dėmesio. Anglijoje, kur yra daugiau gyven-tojų, negu Italijoje, tik 12,000,000 akrų žemės apdirbama maistui ir tai daugiau už Italiją duonos pagaminama. Mussolinio kalba, kad Italijai mažai savo žemės, kad todėl reikia užkariauti Etiopiją ir ki-

tus kraštus, yra grynas melas! Italijoje būtų galima kelis kartus tiek pasigaminti maisto, jeigu žemė būtų apdirbama moderniškai. Fašistų valdžia pinigų išleidžia karo reikalamis, o valstiečiams pagelbos neduoda.

Prie to, ir dabartinės Italijos kolonijos, pavergti kraštai, yra dideli, o jie neapgyventi. Anglijos visos kolonijos vidutiniai apgyventos po 15 asmenų ant kiekvieno keturkampio kilometro, o Italijos kolonijose išeina tik po 1 žmogų.

Italijos darbininkai yra baisiai sunkiose sąlygose. Komunistų ir kitų kairių darbininkų vadovybėje organizuojas slapti komitetai ir eina kovos. Fašistai žiauriausiu būdu slopina streikus.

Italijos Komunistų Partija susitvėrė 1921 metais iš 58,000 narių. 1924 metais, nepaisant baisaus fašistų teroro, į parlamentą renkant, gavo 300,000 balsų ir pravedė 18 kandidatų. 1926 metais visi komunistai parlamento nariai buvo areštuoti ir įmesti ilgiems metams kalėjimams. Komunistų Partija persiorganizavo į slaptą veikimą. Ji leidžia kelis slaptus laikraštukus visai šaliai, dirbuojasi laivyne, jaunimo organizacijose, veda kovas dirbtuvėse. Jos įtaka auga, nors oficialis narių skaičius teroro sąlygose daug sumažėjo.

Italijos-Etiopijos kare Komunistų Partija užėmė teisingą, griežtą tarptautinę poziciją, paskelbiant, kad šis karas nėra Italijos liaudies karas, bet fašistų su Mussoliniu priešakyje kruvina avantiūra. Ji jungia aplinkui save visas priešfašistines jėgas, perima visas Italijos liaudies geras tradicijas, istorinį palikimą; organizuoja ir ruošia mases į galingą priešfašistinę liaudies frontą nuvertimui fašistinio režimo.

Amerikos Proletarinė Literatura 1935 Metais

V. BOVINAS

Amerikos proletarinė literatūra 1935 metais pažengė pirmyn kiekybe ir kokybe. Išleista gana daug knygų. Įkurta rašytojų ir knygų leidimui sąjungos—“League of American Writers” ir “Book Union.”

Paskiaus skelbta novelių kontestas, išleista proletarinės literatūros antologija (rinkinys) ir įvyko pirmas Amerikos Rašytojų Kongresas. Šie įvykė faktai turi gana daug pasakyti apie dailiosios literatūros rašiją, teoriją, techniką, knygų leidimą ir įvairias literatūros kryptis Amerikoje ir užsienyje. Tačiau rėmuose šio rašinio nebus galima bent kiek platėliau nušviesti pereitų metų visi darbai. Todel reikia tenkintis tik svarbesniais įvykiais ir nuotikiais.

Šiame rašinyje mes vadiname “proletarinę literatūrą” visą tą dailiąją literatūrą, kuri yra **revoliucinė**. Tai yra: kreipiamės ne į tai, kokius vaizdus, kokį turinį autoriui piešia, vaizduoja, bet į ideologinius veikalo motyvus. Žodžiu sakant, veikalas turiniu gali vaizduoti mainierius (kaip kad dramose “Black Pit”—Juoda Duobė ir “Black Fury”—Juoda Pagieža), bet ideologiniai gali būti buržuazinis. Gi tuo pačiu sykiu novelė bei drama savo turiniu gali būt parašyta iš smulkios buržuazijos gyvenimo, bet revoliucinė. Tai reiškia, kad “proletarinė literatūra” negalima suprasti siaurai—tik proletariato vaizdavimą. Proletarinė literatūra—revoliucinė literatūra.

Proletarinės Literatūros Gausumas

Proletarinė literatūra kyla ir gali kilti tik su kilimu proletariato judėjimu—Komunistų Partijos stiprėjimu ir įtaka.

Pasigilinus į Amerikos darbininkų judėjimą, pažvelgus į jo kultūrinį veikimą, mes surasime pačius pradus socialistinės literatūros ir jos kritikos dar apie 1901 metus. Tais laikais pradėta leisti literatūros kritikos laikraštis “The Comrade” (Draugas). Apie šį laikraštį darbavosi Edward

Carpenter, Walter Crane, Jack London, Upton Sinclair, Edwin Markham, Ryan Walker, John Spargo, Algernon Lee ir kiti.

Tai buvo saujalė kritikų ir rašytojų su įvairiomis pažvalgomis—liberalų, socialistų, sindikalistų ir anarchistų. Iš šios grupės išaugo rašytojai Jack Londonas ir Upton Sinclairis.

Socialistų Partija buvo reformistinė, jos įtaka veikė į šią grupę. Todel ta rašytojų grupė ir nebuvo pilnai naujo pasaulio, revoliucinės literatūros pradžia. Jie buvo tik radikalai. Tik vėliaus, kuomet iškilo Joseph Freeman, Michael Gold ir po įsikūrimo ir gyvavimo “Liberator”—“Masses,” apie 1920 metus, susiformavo naujos revoliucinės literatūros principai. Tai yra gimus Komunistų Partijai.

Vienok kol komunistinis judėjimas buvo silpnas, iki 1929 metų Wallstryčio subraškėjimo, proletarinė literatūra neaugo sparčiai. Pasirodydavo vienas kitas veikalas į metus kitus. Ilgai reikėjo laukti, kol nuo Michaelo Goldo veikalo, “Jews Without Money” pasirodė Grace Lumpkinos veikalas “To Make My Bread” (Užsidirbt Sau Duoną). Tik nuo 1930 metų prasidėjo smarkus judėjimas literatūroje ir mene. Garsūs buvo 1934 metai, o pereiti (1935) buvo dar duosnesni. Jei 1934 metais išleista proletarinės literatūros apie 15 novelių, tai pereitais metais išleista virš 25 veikalai (knygos). Žinoma, tarpe literatūros leidinių yra ir vertimų iš vokiečių, rusų ir kitų kalbų. Tačiau tie veikalai padėti į Amerikos proletarinės-revoliucinės literatūros sandėlį. Be to, šis apskaitliavimas liečia tik tuos veikalus, kurie yra šių žodžių rašytojui žinomi iš recenzijų bei pačių kūrinių skaitymo. Gi kol kas revoliucinę literatūrą leidžia ir buržuazinės knygų leidyklos. Tai galimas daiktas, kad tokių veikalų yra ir daugiau.

Pereitų metų dailioji proletarinė literatūra nušvietė kaikuriuos streikus, viduri-

nės klasės gyvenimą, bedarbę ir daugelį įvairių temų. Ne visi tie kūriniai yra pilnai revoliuciniai, ne visi aiškūs ideologiniai, tačiau jie simpatingi ir žiūrinti į naują pasaulį—proletariniai.

Rašytojų Kongresas ir Proletarinės Literatūros Teorija

Todel ir įvyko, pereitų metų balandžio pabaigoje, Amerikos Rašytojų Pirmas Kongresas New Yorke. Oficialiai dalyvavo 216 rašytojų ir apie 150 svečių rašytojų. Tikslas ir uždaviniai rašytojų kongreso galima, suglaustai, išreikšti sekamai: Kova prieš karą ir fašizmą, prieš kultūros barbarizmą — tai politiniai reikalavimai. Toliaus seka klausimai, kaip tai: Rašytojų rolė kovoje prieš karą; fašizmas ir rašytojai; rašytojų rolė Sovietų Sąjungoje; tradicijos Amerikos revoliucinės literatūros; ką revoliucinis judėjimas gali duoti rašytojui? revoliucinių rašytojų vertybė; darbininkai ir rašytojai; revoliucinis simbolizmas Amerikoje; proletariniai noveliai; proletarinė poezija; technika ir drama; socialės kryptys naujovinė dramoje; negrai ir dabartinė Amerikos literatūra, ir tt.

Minėtai klausimais ir daugeliu kitų literatūros klausimų rašytojų kongrese duota referatai ir ėjo diskusijos. Paminėtis Amerikos Rašytojų Kongreso požymis yra tame, kad jis pasisakė už **naują kultūrą, už naują pasaulį—jis buvo revoliucinis kongresas**. Ir jame kalbėjo ne demokratų, ne republikonų ir ne socialistų partijų atstovai, bet **Komunistų Partijos sekretorius, d. Earl Browder**. Kongreso dvasia, ideologija, vadovybė buvo ne reformistinė, bet **komunistinė, revoliucinė**.

Pirmas Amerikos Rašytojų Kongresas diskusavo, kalbėjo, kaip sukurti geresnę dailiąją literatūrą, dramą, vaduojantis revoliucine dvasia, kaip geriau galima panaudoti literatūroje marksistinę filosofiją. Už komunizmą, už revoliuciją šiame kongrese nereikėjo kalbėti Komunistų Partijos vadams, nariams. Už tai kalbėjo toki žymūs Amerikos literatūros žmonės, kaip Malcolm Cowley, Waldo Frank, Granville Hicks ir kiti. Todel šis pirmas Amerikos Rašytojų Kongresas reiškia naują pakili-

mą Amerikos kultūroje, pasisukimą kairėn, į socializmą, komunizmą.

Žinoma, šis Rašytojų Kongresas negalėjo įvykti prieš 1930 metus, kuomet Amerikos kapitalizmas gyveno gerlaikyje. Pasisakymas kongreso už revoliuciją, už komunizmą reiškia istorinę kryptį Amerikos literatūros ir kultūros gyvenime. Dar teisingiau, tai reiškia Komunistų Partijos įtakos augimą ir jos teorijos teisingumą. Rašytojas, artistas, švietėjas pradėjo pamatyti, kad ir jo reikalai, jo ateitis yra revoliucijoje, komunizme. Inteligentija pradėjo pamatyti, kad revoliucija ir komunizmas yra tik vienas kelias kultūros auklėjimui ir plėtimui. Kuomet Vokietijoje Hitleris degina knygas, geriausius klasikus ir šimtmečių paliktus veikalus, tai Sovietų Sąjungos rašytojų suvažiavime d. K. Radekas pasakė:

“...Ne, mes neslopiname Shakespearus, mes juos ugdome, keliame. Mes sukursime literatūrą didesnę, negu Renasancas sukūrė... Ši literatūra, kurią jūs ir mes sutversime, bus didžioji **meilės literatūra** visiem, kurie prislėgti, išnaudojami, bet bus neapykanta išnaudotojų klasei ir nuolatinei kova su ja iki mirties.” Taip pat “meilė,” sako Radekas, “moterims.” Bet ne asmeninė meilė, fizikinė meilė—meilė, kad jas išliuosuoti iš kapitalizmo vergijos ir “padaryti draugėmis” darbe ir politikoje. “Meilė spalvuotom rasėm, kurios buvo žmonijos išmatomis,” sako Radekas.

Čia Sovietų problemas, bet tos problemos yra ir čia, Amerikoje. Literatūra neturi rubežių. Revoliucija davė daug naujų problemų ir temų Sovietų beletristikai, poezijai, ji gilina rašytojų kūrybinę dvasią ir kokybę. Revoliucinių rašytojų realizmas nėra tik vaizduotojas, fotografija. Socialistinis realizmas yra “paremtas supratimu, kurion linkmėn pasaulis eina.” Tai proletarinės literatūros teorija.

Už šitoki realizmą pasisakė ir Amerikos Rašytojų Kongresas. Už revoliucinę literatūrą, dramą, meną.

Revoliucinė Literatūra Geresnė

Buržuazijos (ypatingai Hearsto spaudos) paskalais buvo aiškinama ir dar skelbia-

ma, kad komunizmas, revoliucija velka meną į "uniformą." Rašytojų Kongrese šis klausimas gerai buvo išnagrinėtas ir atmuštas. Draugas Browderis, Komunistų Partijos sekretorius, taip pat aiškino, kad Partija "nenori paimti gerus rašytojus ir padaryti iš jų blogus streiko vadus." Žmogus turi dirbti savo vietoje, savo talente. "Partijos reikalavimas iš savo narių rašytojų, kad jie būtų geri rašytojai, nuolatos geresni rašytojai. Tik taip jie gali pasitarnauti Partijai," aiškina d. Browderis.

Tai aišku, kad ne Partijos rezoliucijos, ne išanksto nustatyta linija čia veikia, bet jos narių "darbo kokybė." Kaip kad Leninai sakė, taip ir mūsų Partijos sekretorius pareiškė, jog "mes manome, kad dailioji literatūra turi kilti tiesiog iš paties gyvenimo, reikšti ne vien tik problemas, bet tuo pačiu sykiu visą gausumą ir įvairumo detalius." Partija nori, jog "literatūra būtų plati. Bet tai nereiškia, kad Partija nenori laimėti rašytojus revoliucijos pusei. Ji nori.

Plačiau dėstė revoliucinės literatūros brandumą ir gerumą Malcolm Cowley. Be dvejonių jis pasakė, "kad revoliucinis judėjimas gali ir duoda daugiau rašytojui, negu rašytojas gali duoti judėjimui." Rašytojas gauna revoliuciniame judėjime naują turinį, naujus vaizdus, naują ateitį — naują pasaulį. Tam pavyzdžiu gali būti francūzas rašytojas Louis Aragon. Tik 3-4 metai jisai dar buvo anoje pusėje barikadų (su buržuazija) ir leisdavo laiką Paryžiaus kavinėse. Dabar jis sako:

"Aš jaučiuosi šiandien kaip naujas žmogus, uždegtas nauja energija." Jis buvo Sovietų Sąjungoje. Tad, sako autorius: "Grižau jau ne ta ypata, jau nebuvau autorius 'Paysan de Paris' (Paryžiaus Gyventojas), bet autorius 'Front Rouge. (Raudonasis Frontas). Man rodosi, kad daugiausia gilintis, kad vien tik žmogaus ir poeto vertas, tai yra skelbimas grožės naujo pasaulio." Bet ne tik vienas Aragon perėjo į revoliucijos pusę. Francijoj perėjo į mūsų pusę toki žmonės, kaip A. Gide, J. R. Block, J. Giono, A. Malraux, V. Marqueritte ir kiti. Amerikoj mes turime Waldo Frank, William Rollins,

Robert Cantwell, Josephine Herbst, Edward Dahlberg, Isidor Shneider, Granville Hicks ir daugelį kitų, kurie dar jauni, nepasižymėję buržuazinę literatūrą. Šios naujos inteligentijos ėjimas kairėn davė sąlygas ir Rašytojų Kongresui.

Tie kultūros tvėrėjai atėjo į darbininkų pusę todėl, kad, tariant M. Cowley žodžiais, "revoliucinis judėjimas vienija rašytojus interesais klasės, kuri kyla, vieton interesų sumišusios, bergždžios ir pūvančios klasės. Jis duoda naują jėgos šaltinį." Tai patvirtina ir literatūros istorija. Poetų, beletristų kūriniai pasirodo geresni tie, kuriuos jie rašė kvpuodami revoliucijų oru, nauju gyvenimu. Ypatingai tai parodo kūrybos Williamo Werdwortho, Williamo Blake, Baudelaire, Rimbaudo ir daugelio kitų.

Kuomet rašytojas uždegtas revoliucija, kuomet jis jai pasitiki, mato naują pasaulį, tuomet ir jo kūriniai pilni dvasios, gero ūpo, gyvenimo. Kurie rašytojai tampa apsišvylę, nupuola jų revoliucinis pasitikėjimas, tada ir geresnių kūrinių negali sukurti.

Waldo Frank buvo vyriausia figūra Amerikos Rašytojų Kongrese. Jis nuodugniau gvildeno literatūros meną. Pirmi jo žodžiai: "Mano pirmas prižadas ir didžiūmos čia susirinkusiųjų rašytojų prižadas yra, kad komunizmas turi įvykti — už jį reikia kovoti." Gera talka, kada taip kalba ne Partijos narys inteligentas. "Pamatinė meno funkcija," sako Frank, "yra paruošti žmones, kad jie, kaip socialis kūnas, būtų nešėjais ir ugdytojais veiksmų ir perkeitimų, kurių reikalauja jų pačių reikalai." Dar aiškiau sakant, tai kad paruošti žmones "efektyviais revoliucijos nešėjais."

Tokia dvasia ėjo pirmas Amerikos Rašytojų Kongresas. Jam vadovavo tokia mintis, kokią reiškė Waldo Frank, Earl Browder ir kiti revoliuciniai rašytojai. Pagaliau likosi sutverta Amerikos Rašytojų Lyga, kurios pirmininku išrinkta Waldo Frank. Tai didelis istorinis nuotikis Amerikos proletarinėje literatūroje. Rašytojų Lygos programa revoliucinė — už plačią,

turingą revoliucinę literatūrą, prieš karą ir fašizmą, už komunizmą.

Proletarinės Literatūros Rinkinys

Vienas iš didžiųjų faktorių proletarinėj Amerikos literatūroj yra išleidimas „Proletarian Literature in the United States— an Anthology“ (Proletarinė Literatūra Jungtinėse Valstijose — Rinkinys). Vien tai, kad knygoje dalyvauja 64 autoriai, naujosios literatūros rašytojai, yra didelis pasiekimas. Proletarinės literatūros antologija turi arti 400 puslapių. Knygoje sudėta ištraukos iš naujųjų novelių, poezijos, dramų ir kritikų.

Kūrinys yra požymių gausumo, praturtėjimo Amerikos darbininkų klasės kultūriniai, bet sykiu yra ir siekimu prie geresnės, menininkiškesnės literatūros. Skaitytojas šiame veikalė ras daugybę stilių, rašymo ir turinio pavyzdžių įvairiuose autoriuose. Įvairaus eiliavimo poezijoje, naujos technikos dramaturgijoje. Ši knyga nepavadojamas indėlis į proletarinę literatūrą Amerikoje. Joje rašoma raportazzo formoj, vaizduojama dramoje, novelės formose piešiama darbininkų kovos, susikirtimai, laimėjimai, pralaimėjimai, nuoskaudos, geri ir blogi jausmai. Pilnas kūrinys tokių vaizdų, kaip kad rašo jaunas revoliucinis, talentingas poetas, A. Kreymborg: „Raudonas veidas pabalo, skylė galvoje; jie paliko jį šaligatvyje, mažą žmogų mirusį.“ Tik todėl, kad darbininkas prisidėjo prie parodos, kad „gauti darbą“ ir „duonos vaikams,“ tai tapo policijos nukautas.

Marksistai kritikai, kaip Joseph Freeman, Granville Hicks ir kiti, duoda pamatinės kritikos, kaip rašyti ir kaip neraišyti literatūrą. Kas tik gali pasinaudoti angļu kalba, turi išgyti šį kūrinį.

Prie proletarinės literatūros laimėjimų reikia skaityti ir „New Masses“ skelbtą novelių kontestą. Paskelbus kontestą, paskirtu laiku, gauta virš 90 novelių, parašytų kontestui. Kontestas buvo skelbiamas proletarinei literatūrai. Taip pat buvo taikomas ne tiem rašytojams, kurie jau yra rašytojai, bet naujiem talentam.

Vien tik tas faktas, kad gauta arti šimto novelių, nepaisant, kad didžiūma jų ne-

bus spausdinta, yra įrodymas kilimo naujos, revoliucinės literatūros. Keli metai atgal nebuvo galima kalbėti apie tokį kontestą. Dabar gi vien tik iš California valstijos gauta 16 novelių, iš New Yorko—20.

Kontestą laimėjo moteris, Clara Weatherwax, iš Aberdeen, Wash. Veikalas parašytas nauju stilium, gana glaustojė formoje. Pradėjus skaityti, rodos, nebūs didelio patraukimo. Bet kuomet pradėjai, tai nesinori sustoti. Veikale piešiama medžio fabriko darbininkai—jų darbas, kovos, gyvenimas, romansas, kentėjimai, džiaugsmas. Veikalą perskaitęs, matai visą miestą, tą apielinkę, fabrikus, namus, senus žmones, jaunus, įsimylėjusius ir kovojančius. Šio kūrinio vardas — „Marching! Marching!“ (Maršuoja! Maršuoja!).

Lietuvių Proletarinė Literatūra Pereitais Metais

Mažai mes galime pasigirti nauja kūryba už pereinčius (1935) metus. Naujų jėgų kaip ir neišvystėme. Tiesa, kai kurie draugai darė bandymų dramos literatūroj. Tačiau tie bandymai menki ir silpni.

Stambiausias, geriausias ir gana žymus kūrinys išleista gražiosios lietuvių literatūros, žinoma, yra „Povilas Jurka“—jau gerai žinomo mūsų autoriaus, d. Miko Rasodos. „Povilas Jurka“ turi virš 300 puslapių. Gražiai, lanksčiai parašytas dailiosios literatūros kūrinys.

„Povilas Jurka“ yra kaip ir antras tomas „Sliakerio“—abu veikalai iš Amerikos lietuvių gyvenimo. Kūrinį išleido ALDLD organizacija.

Prie paturtinimo gražiosios lietuvių darbininkų literatūros prisidėjo pereintais metais ir „Šviesa“—ALDLD leidžiamas žurnalas. Už 1935 metus išėjo keturi „Šviesos“ numeriai. Gražiosios literatūros joje mažai, tačiau visgi yra keli kūrinėliai—apie du-trys vertimai ir apie tiek originalų. Poezijos taip pat yra keli kūrinėliai, bet veik išimtinai tik dd. St. Jasilionio ir Jono Kaškaicio.

Šiek tiek gražiosios literatūros tilpo kasdieninėje ir periodinėje mūsų spaudoje. Bet daugiausia vertimų. Tad, kas liečia

lietuvių proletarinę literatūrą, mes stovime ant vietos. Naujų jėgų veik negauname. Jei kiek vystosi naujų jėgų, tai čia gimusiame jaunime.

O vienok dar yra laiko ir galima surasti jėgų vystymui lietuvių proletarinės literatūros. Ypatingai, kuomet tarptautinis darbininkų judėjimas auga, kuomet amerikoniška (anglų kalba) literatūra padarė tokius didelius šuolius pirmyn, kuomet

vystosi naujoji, revoliucinė gražioji literatūra, poezija, dramaturgija, tai ir lietuvių revoliuciniame judėjime turi prasi-dėti atgijimo periodas. Vienydami visą revoliucinį, pažangųjį darbininkų judėjimą, mes galime ir turime sustiprinti literatūros kūrybą—reikia įtraukti ir išvystyti naujų jėgų šiam darbui. Daugiau lavintų jėgų!

P. S.—Kitame "Šviesos" numeryje mes duosime straipsnį Amerikos proletarinės dramaturgijos klausimu.

Kelias į Geresnį Gyvenimą... Sovietų Lietuvą

F. ABEK

Lietuva yra agrarinė šalis. Tik 16 nuosimčių gyventojų susirišę su industrine gamyba. Mūsų gimto krašto žmonės negali, eidami gyvenimo keliu, nestatyti sau klausimą, kaip padaryti gyvenimą lengvesnį, linksmesnį, malonesnį ir kultūringesnį? Tas rūpi ir Lietuvos darbininkui, artojui, pie-menukui, studentui, tarnautojui ir darbo inteligentui.

Šitame straipsnyje statome priešais save Lietuvos kraštą ir žmonių padėtį. Kad giliau pažinti dabartinę žmonių būklę, reikia lūkstenti ne tik abeloną gyvenimą darbininkų ir valstiečių, bet reikia pačiu-pinėti ir krašto ekonomines bei sociales "kraujagysles".

Lietuva ir Gamtiniai Turtai

Lietuvos žemės gelmėse, kiek tie sluogsniai buvo ištirinėti, nėra didelių gamtos turtų, reikalingos žaliavos industrijai. Moderniškoji industrija pasiremia plienu, žibalu, anglimis ir tt. Taipgi, veik visas del pramonės tenka pirktis užsienioose.

Tiesa, Lietuvoj yra nepaprasto molio, kalkinių akmenų. Biržų apeliokėse stori sluogsniai gipso, medžių del dirbtino šilko, celuloizo ir taip toliau, bet nėra tokių medžiagų, kurios duotų žaliavą pagrindinei industrijai. Vadinasi, svarbiausias Lietuvos ūkis tai tas, kas užauginama žemę purenant bei gyvulius arba paukščius auginant.

Dar reikia pridėti, kad šalis, kuri turi vienokios rūšies produktų ūkį, priklauso nuo kitų šalių rinkos. Tas sunkina jos nepriklausomumo išlaikymą. Stipresnės imperialistinio kapitalo šalys ją siekia pavergti. Pavergimo pasikėsinimai yra labai dideli prieš Lietuvą iš Vokietijos hitleristų ir Lenkijos imperialistų pusės. Kaip tuos pasikėsinimus atmušti, teks atžymėti pabaigoje straipsnio.

Lietuva turi 2,476,154 gyventojus ir apima 4,318,514 hektarų žemės (hektaras biškį mažesnis už desetiną). Ariamo žemės yra 2,512,600 hek.

Apskritai imant yra neskaitlingai žmonių apgyventas kraštas. Mažiausia tris kartus tiek žmonių galėtų lengvai išmaitinti ir duoti jiems gerą gyvenimą, jeigu būtų panaikinta naudotojų tvarka.

Žemės padalinimas labai ne-lygus. 28 tūkstančiai didžiųjų ūkininkų ir dvarininkų turi daugiau, negu pusę tiek žemės, kiek turi 258 tūkstančiai mažųjų ūkininkų ir vidutinių ūkininkų. Apart šių, dar yra didelis skaičius bežemių, grintelninkų, kumečių, bernų, ir amatininkų. Jų padėtis yra neįmanomai sunki.

Kokia Šiandien Kaime Padėtis?

Lietuvos valstiečiam visuomet buvo sunku gyventi. Bet kol dar fašizmas nebuvo įsigalėjęs, tai žmonės dar turėjo nors paprastą maisto. Dabar ir to stokuoja.

Gyvenimas darosi nepake- liamas ne tik bernams, kumečiams, bet amatininkams ir vidutiniams ūkininkams. Val-

džios išleistam statistikų metraštį už 1934 metus randame, kad vyrams mokėjo litą ir 70 centų į dieną, o moterims litą ir 25 centus. 1935 metais uždarbiai buvo dar mažesni. Tik kaip kur laike rugiapjūtės vyrai gavo po tiek, o šiaip po litą 50 centų, o moterys teuzdirba po vieną litą. Negeresnė padėtis ir amatininkų: kriaučių, šiausių, račių ir kalvių. Jeigu jie uždirba po du litus į dieną, naudojant savo prankius ir savo pastogę, tai skaito gerai.

Kaimo biednuomenė neapsakomai suvargę, o ūkininkai prisiskolino. Jūs į didesnes skolas traukia, kaip akmuo pririštas prie kaklo, mokesčiai. Už hektarą vidutinės žemės reikia mokėti mokesčių 9 lit. ir 50c. Vidutinis ūkininkas, turįs 20 hektarų žemės, turi mokėti 200 litų. Kur jam gauti tą sumą pinigų, kai rugių bei kviečių centneris 5 litai? Beje, Smetona, sukilęs valstiečiams, paskelbė, kad supirkinės pakeltomis kainomis grūdus po 6-7 litus už centnerį. Bet ir tokias kainas gaunant, vidutiniam ūkininkui vien mokesčių apmokėjimui reikia parduoti apie 25 centneriai grūdų. Na, o kur kiti reikalai? Juk žmonės turi pirkti geležies, muilo, žibalo, cukraus degtukų ir taip toliau. Šie visi daiktai apdėta neapsakomai augštais netiesioginiais mokesčiais. Pavyzdin, 1934 metais valdžia turėjo iš netiesioginių mokesčių pajamų 72,555,000 litų. Ant kilogramo cukraus uždėta 60 centų mokesčių, ant kvortos žibalo 15 centų, ant dėžutės degtukų 3 centai mokesčių, ant kilogramo muilo 20 centų mokesčių ir tt.

Kiek pirmiau buvo Lietuvos krašte valdininkų, tai tik šešelis prieš dabartinį skaičių. Kur pirmiau buvo vienas po-

licistas, tai dabar penki. Kur buvo vienas raštininkutis, tai dabar keturi. Prisiesteigė valsčių ir apskrčių. Viršaičiai, apskrities viršininkai, karo komendantai, policijos nuovados viršininkai, vikarai, klebonai, vyskūpai, kabinetas ir ponai generolai su Smetona viršuje baisiai brangiai atsieina mūsų gimto krašto žmonėms užlaikyti. Gi jie nieko naudingo neatlieka ir dar terorizuoja žmones.

Visu sunkumu fašistų ranka nukrito ant žmonių. Kraštą paėmė valdyti žiauri diktatūros valdžia. Reikėjo išbudavoti negirdėta biurokratinę mašiną. Krašto “apsaugos” reikalams, pavyzdin, pernai išleista apie 50,000,000 litų. Taigi, išpuola apie po 23 litus kiekvienam žmogui tik tam reikalui. Dar nėra pilnų žinių, kiek pernai buvo išleista vidaus reikalų ministerijos darbams. Tai pasinaudosime 1934 metų skaitlinėm. Tais metais vidaus reikalų ministerija suėdė 24,749,000 litų, o teisingumo ministerija išleido 10,158,000. Šie departmentai daugiausia darbuojasi, kad laikyti žmones prispaudus. Taigi, apie 42 nuosimčiai Smetonos valdžios biudžetui išleidžiama priepaudo palaikymui.

Skolinti daugiau ir daugiau, iki ūkius ištato varžytinėms—vienintėlis išeinamasis ūkininkas punktas. Vidutiniai apskaitoma, kad ūkininkai yra skolingi apie 300,000,000 litų žemės Bankui, Lietuvos Bankui, Mažo Kredito bankams ir taip toliau. Už skolas reikia mažiausiai mokėti 8 nuosimčiai palikų.

1932 metais buvo varžyta 1,135 nuosavybės ir parduota už 6,003,642 litų vertės; 1933 m. varžyta 1,363 nuosavybės ir parduota už 6,371,428 lt., ir 1934 m. varžyta 1,296 nuo-

saybės ir parduota už 10,682,042 lt.

Industrijos Darbininkai ir Bedarbiai

Lietuvoj industrijos darbininkų 1935 metais buvo apie 25,000. Daugiausia darbininkų yra Kaune. Čia stambiausia Lietuvos pramonė. Tekstilės industrija užima pirmą vietą. Jinai turi apie 3,000 darbininkų, didžiojo moterys. Apie 2,000 audėjų ir verpėjų dirba Klaipėdos krašte. Paskui apie 1,000 dirba kaime gumos išdirbystėj, keli šimtai celulojo, geležies, saldainių, degtukų ir kitose smulkesnėse įmonėse. Maisto fabrikuos, kurių yra penki, dirba apie 1,200 darbininkų šiuo metu Lietuvoj yra du cukraus fabriškai—vienas Marijampolėj, o kitas Kuršėnuose. Kuomet daroma cukrus, tai juose dirba apie 1,300 darbininkų. Bet cukraus fabriškai tedirba tik tris mėnesius. Todel jų darbininkams tenka būti bedarbių eilėse.

Vidutiniai, Lietuvos industrijos darbininkų algos svyruoja apie 3 litus už aštuonias darbo valandas. Tai bus prieškarinių laikų 60 kapeikų arba Amerikos pinigų normalio kurso 30 centų. Žinoma, kad tiek teuzdirbdami, darbininkai negali žmoniškai gyventi. Gelžkelio darbininkų ir kitų įstaigų tarnautojų padėtis nei kiek negeresnė. Jų uždarbiai galų gale susiveda prie to, kad rūbai kuo prasčiausi ir maistas kuo skrumniausias.

Jeigu sunku industrijos darbininkams ir tarnautojams, tai ką jau kalbėti apie bedarbius. Praėjusią vasarą daug bedarbių dirbo prie plentų taisymo. Jiems mokėdavo po 30 litų į mėnesį. Žinoma, ne visas dienas dirbo. Prie Marvelio kelio bedarbiai, kurių regis buvo apie 400, net memorandumą siuntė vidaus reikalų ministeriui, kuriam at-

žymėjo, kad jie su didelėmis šeimynomis, o tuėdžirba tarp 6 ir 12 litų į savaitę.

Žmogaus Globos Draugija, kurios pirmininke yra Smetonienė, 1935 m. Kaune suregistravo 5,028 biedniukų šeimas ir joms duodavo po pusę svaro duonos ir putos blūdą į dieną ir tai tik bėgyje trijų žiemos mėnesių. Gauti pašalpą turėjo teisę tik tokia šeima, kurios buvavo nemažiau trys asmenys.

Suvytusi alkio ranka spaudė Lietuvos užmiesčiuose tūkstančius bedarbių ir dalį laiko dirbančių. Žinoma, kad tokia padėtis negalėjo neatsiliepti ant jų sveikatos. Ji juos naikino fiziškai ir moraliai. Ligos paplito, prostitutacija sužydo, nešliubotų vaikų skaičius pašoko, apsišvedimai sumažėjo. Žodžiu, fašizmas ekonominiai apiplėšęs žmones, socialiai juos mindžioja po kojų.

1925 metais naturalis žmonių prieauglis buvo (nors tuomet gyventojų buvo mažiau, kaip dabar) 30,000. Bet 1934 metais prieauglis besiekė 24,000 ir 1935 m. tik 22,000.

Vaikų mirtingumas rodo panašią kryptį. 1925 metais iš šimto vaikų mirė 14 nesulaukę metų, o 1934-1935 m. 17.

Senesniais laikais Lietuvoje mažai žmonių mirdavo nuo džiuvos. Bet 1934 metais jau miršta 5,000. Tokius faktus paduoda Draugija Kovai Su Džiova. Beje, ta draugija paduoda, kad Lietuvoje yra apie 50,000 žmonių, sergančių džiova. Seniau Lietuvoje mažai buvo žinoma prostitutacija, o šiuo laiku apskaitliuojama, kad vien Kaune yra pastumta 1,000 mergaičių į jos glėbį. Surinktos statistikos iš ambulatorijų ir daktarų kabinetų sako, kad 5,000 žmonių Kaune serga lytinėmis ligomis.

Kokia Lietuvos Žmonių Išėitis?

Smetonos fašistinė valdžia parodė, kad ji su nieku nesi-

skaitys. Vals tiečiai išstojo į produktų pristatymo streiką ir reikalavo civilių laisvių, seimo sušaukimo. Darbininkai tą reikalavimą atkartotinai statė, kad pasitrauktų fašistų valdžia, kad būtų sušauktas seimas ir perrinktos savivaldybės. Pereitą rudenį, buvę Lietuvos prezidentai ir ministrų pirmininkai kreipėsi prie Smetonos, reikalaujant, kad sušauktų seimą. Fašistų vėliavos nešėjas atsakė uždarymu vals tiečių liaudininkų ir krikščionių demokratų partijų.

Iš kur Smetona gauna tą atsparumą, kad nepasiduoti? Ar iš žmonių pasitikėjimo jo valdžia? Ne! Prieš valdžią nusistatę industrijos darbininkai. Jie glaudžiai pritaria komunistiniam judėjimui. Vals tiečiai prieš fašistų valdžią. Geriausia įrodė jų sąjūdis pereitą rudenį. Tačiau jie vis kol kas labiau randasi po liaudininkų įtaką. Studentai nepritaria Smetonos fašistinei diktatūrai. Kareiviai prieš militarinę priespaudą ir prieš Smetoną. Vadinasi, visa biednuomenė prieš krašto naikintojus, bet ta finansinio kapitalo diktatūros valdžia kol kas laikosi.

Gali laikytis tik del to, kad darbo liaudis pasidalinus, nėra bendro fronto. Už tai atsakomingi socialdemokratų ir vals tiečių liaudininkų vadai. Lietuvos žmonės lengvai numestų priespaudos jungą, jeigu būtų sudarytas bendras frontas tarp komunistų, socialistų, liaudininkų ir jeigu paskui būtų sutvertas liaudies frontas.

Bendras Frontas ir Liaudies Valdžia

Lietuvos komunistai stoja už bendrą frontą, nes jie mato bendrus darbo žmonių ir vals tiečių reikalus. Jeigu yra bendri reikalai, tai galime susitarti bendrai kovoti. Kodel socialdemokratai ir liaudininkai nesi-

deda į bendrą frontą? Ogi todėl, kad jie dar nenori nutraukti bendradarbiavimo ryšių su buržuazija. Buržuazija gi bijosi, kad nuvertus fašistinę diktatūrą, jie gali neišlaikyti kapitalistinės klasės viešpatavimo.

Mes stojame ir už liaudies valdžią, nes tai būtų pažangos valdžia. Žinoma, tokia valdžia turėtų duoti pilną laisvę žmonėms.

Sovietų Lietuva

Bet Lietuvos žmonių pilnas ekonominis, moralis, socialis ir kultūrinis išsilaisvinimas eina prie nuvertimo buržuazijos viešpatavimo ir įsteigimo darbininkų ir vals tiečių Sovietų valdžios.

Lietuva turi užtektinai geros derlingos žemės, gerų upių ir ežerų. Žmonės, numetę nuo savo sprando priespaudą ir sukūrę savo valdžią, galėtų keliolika kartų aukščiau pakelti savo ekonominę buklę. Reikia mokslo, reikia agrikultūros pakėlimo, reikia mašiną pastatyti laukus arti. Lietuvos žmonės galėtų tokiais pažangos tempais eiti, kaip jie eina Sovietų Sąjungoje. Lietuvos mažajam žemumui ir vidutiniam ūkininkui vienas kelias iš vargų, tai kova prieš fašizmą, bendras frontas, Sovietų valdžios įsteigimas ir suėjimas į kolektyvus.

Papūtus naujo gyvenimo vėjams, socialistinės kūrybos valandai užstojus, pakiltų mūsų žmonės, atgytų tautos šaknis, sužydėtų liaudies kultūra, pasidarytų lengviau, linksmiau gyventi.

Lietuvos Komunistų Partija mokina žmones eiti tuo keliu. Jinai nesigali nei darbo nei rūpesčio. Partijiečiai žmonės nesigali nei savo asmeninių reikalų, nei gyvybės. Ryto diena yra Lietuvos darbo žmonių diena. Ateitis priklauso jiems.

STENOGRAFIŲ

JURGIS

—Eikime, Stela, ko čia dabar taip žiūri! Argi tu nēsi mačius raudonųjų? Jie čia dažnai maršuoja. Eikime greičiau, dar gausi nuo policisto lazda per galvą—kalbėjo Mary ir tempė ją už rankos.

Stela stovėjo ant šalygatvio ir žiūrėjo į didelę minią žmonių, kurie po aštuonius eilėse traukė iš Union Aikštės Broadway į žemutinę miesto dalį linkui Miesto Rotužės. Virš minios siūbavo giria iškabų: “Duonos arba darbo!” “Mes nemirsime badu!” “Nė cento karo reikalams, visus pinigus bedarbių šalpai!” “Susivienykime ir kovokime prieš karą ir fašizmą!” “Stokite į mūsų eiles!”

—Jeigu tu ilgiau čia žiopsoi, tai aš tave paliksiu—grumo Mary ir dar drūčiau tempė Stelą už rankos.

—Palauk, kol šviesos atsimaitys, ar nematai, kad raudonos, negi lipsi per žmones—atsakė Stela.

Tuo tarpu Stelos akys įsimeigė į vieną jauną merginą, kuri nešė augstai iškilus didelę iškabą, “Moterys, kovokit prieš karą ir alkį!” Jos plonas, garsus balsas aiškiai girdėjosi virš minios ir atsimušė į augstų mūrų sienas. “Šalin karas ir fašizmas!” demonstrantė paleido oran šūkius ir kuomet aplinkui ją minia pagavo ir ritmingai kartojo, ji dešine ranka mosykavo į tuos, kurie stovėjo ant šalygatvio, šaukdama: “Stokite į mūsų eiles! Kokovite prieš alkį!” Kuomet prisitartinė prie Stelos, tiesiai į akis žiūrėjo ir šaukė: “Eik čia, maršuok su mumis, rytoj gal ir tu atsidursi bedarbių eilėse, kaip mes!” Stela, kažkodel, paraudo,

susimaišė, lyg ir susisarmatino, per jos kūną keisti šurpuliai perėjo.

Šiuo tarpu šviesos persikeitė, policistas perkirto kolumną, kad praleisti žmones iš skersinės gatvės. Stela ir Mary leidosi skersai gatvę ir įlėkė į požeminio traukinio stotį. Vaziuodama namo, Stela dar ilgai mąstė apie tą minią, apie iškabas, ypatingai jos galvoje buvo aštriai įsimeigęs paveikslas tos jaunos, gražiai pasirengusios, skaisčiomis didelėmis akimis merginos. Kodel ji, taip jauna, susideda su jais... dar gaus nuo policijos... ką žmonės apie ją pamans, jos draugai...

* * *

Stela Kiečiūtė dirbo Johnson's Chemical Co. raštinėj New Yorke už stenografę. Nebuvo ji viena. Su ja dirbo kelios kitos jaunos merginos, baigusios biznio mokyklas. Bosas ją vadindavo Miss Kiel, o darbininkės—paprastai, Stela. Savo darbu Stela nesiskundė. Ji manė, kad ji pusėtinai laiminga. Ji jautė, kad jos išvaizda neprastesnė už kitų—ištiesų, slapta ji sau viena didžiudavosi, kad ji gražesnė už visas tos raštinės darbininkes. Bosas, Stanley Browning, irgi link jos daug švelniau atsidėdavo ir dažnai eidamas pro šalį palenkęs galvą prie jos, išmesdavo: “Stela, jūs atrodote labai gerai!”

Browningas—jau gerai prisirites per pusamžį žmogus, ženotas, trijų vaikų tėvas, apipurtusiais veidais, rudomis akimis ir didžiuliais antakiais. Kuomet jis norėdavo laiskus diktuoti, dažniausia šaukdavo Stelą, nors ten pat buvo kelios

kitos neblogos stenografės. Tik tada, kada Stelai pasitaikydavo būti labai užimtai kopijavimu laišku, Browningas kreipdavosi prie Mary, ar kurios kitos. “Saugokis to velnio”—dažnai kitos jos draugės Stelą pa juokdavo. O, jos pavydi man, užtai gąsdina—mąnydavo sau Stela ir juokdamosi liežuvį joms parodydavo.

* * *

Stelos tėvas, Jonas Kiela, atvyko iš Lietuvos dar prieš pasaulinį karą. Apart savo dviejų tvirtų rankų, nieko daugiau jis Amerikon neatsivežė. Jis pilnai buvo patenkintas, viso svieto marnastimis, jis sakydavo, nesirūpink. Didžiudavosi, kad jis vienoj vietoj, tuloj mašinapėj Long Island City, išdirbo ke lioliką metų nesusipykęs su bosa is. Viskas, ką tik aš turiu, tai yra mano locnų rankų darbo vaisiai — sakydavo jis savo draugams. Jis ir stubą įsigijo nuosavą, jo ir pati nėra nė dienos dirbus dirbtuvėj, nes Kiela tiki, kad moterų vieta stuboje prie pečiaus. Kaip apsidėdė, jis nėra dar dišės numazgojęs. Didžiausia gėda vyrui maišytis virtuvėje moterims po kojų—sakydavo Kiela.

Kiela vaikus užaugino ir į mokslus juos išleido, niekieno malonės neprašydamas. Sūnus baigė inžinieriaus profesiją. Bet negavęs darbo New Yorke, ištraukė į Californiją. Nors jį tėvas privertė mokytis inžinierystės, bet Petrō galva buvo pramušta į aktorius. Kažin, gal įsisuks į Hollywood... Stela, kuri jau ėjo devynioliktus metus, tik augstąją mokyklą baigė ir vienus metus biznio kolegiją lankė, kad lengviau dar-

bą gauti. Kiela, kuomet esti išmetęs stiklą-kitą, giriiasi, kad jos vaikai ir mokytesni ir gražesni už visų kitų lietuvių vaikus. Jis pats gi j mokslą netiki. Sako, kad tie, kurie skaito lietuviškus laikraščius, tai savo sunkiai uždirbtus centus numeta, kaip į vandenį. O kadangi jis šiek tiek susigraibsto angliškai, tai retkarčiais pavarto Stelos parneštą "Daily News". Tai ir visa jo apšvieta. Kelis kartus "Laisvės" agentas buvo pas jį užėjęs ir bandęs laikraštį užrašyti, bet niekas iš to neišėjo.—Kiela nė iš tolo neprisileido.

Stelos motina, Ona Kielienė, nesikiša į Kielos reikalus. Jeigu kartais jai kas nepatinka, bei supyksta ant ko, tai nuėjus į miegamąjį kambarį nusiverkia ir vėl galvoje apie virtuvę ir ką šeimai valgyti išvirti.

Tiesa, pats Kiela jau šeši mėnesiai atleistas iš darbo, bet badauti iki šiol dar neprisiėjo. Stuba jau išmokėta, dar keli grašiai banke buvo, o čia Stela parneša \$23, penkius dolerius sau pasiima, o aštuoniolika motinai atiduoda dėl šeimos ant valgio. Juk ilgai taip nebus, visi sako, kad gerieji laikai greitai sugrįš—galvoji sau Kiela ir nepaisi, kad kai kurie jo kaimynai jau senai pakaušius krapšto ir kalba apie gyvenimą iš šalpos.

* * *

Stela sėdėjo prie deskos ir laukė boso, nes šį rytą ji neturėjo trumppraščio kopijuoti. Ji svajojo apie vakarykščią demonstraciją, apie tą jauną merginą, kuri bandė ir ją įtraukti į eiles—kam maršuoja, ko nori, kam ta triukšmą kelia...

—Miss Kiel, atekite čia, laiška padiktuosiu—pravėręs savo ofiso duris pašaukė Browningas. Stela pašoko, tartum iš miego pabudus, ir skubiai įėjo į Browningo ofisą.

Browningas šį rytą buvo ne-

paprastai smagus, linksmas. Prieš pradėsią diktuoti laiška, atsiminė pagirti Stelos dresę, jos gražiai sutaisytus plaukus, jos visą išvaizdą.—Jūs šiandien atrodote, kaip milijonas dolerių — įkrito Browningas, pervesdamas ją nuo kojų iki galvos savo gašliomis akimis. Stela susisarmatino, geriščios net veidas paraudo, tartum ji būtų buvęs sugauta kokiam blogam darbe, nors, ištikrųjų, širdis smarkiau pradėjo plakti pasitenkinimu, džiaugsmu, pasididžiavimu.—Mister Brownings, prašome diktuoti—silpnų balsu Stela paprašė ir atsisėdo prie deskos, kairėje rankoje laikydama popierą, o dešinėje paiselį.

Browningas šį sykį diktavo nepaprastai lėtai, tartum nesurasdamas tinkamų žodžių mintims išreikšti, nors, paprastai, jam tie žodžiai berdavos iš lūpų, kaip žirniai iš kiauro maišo. Kuomet Stela pakėlė nuo popieros galvą pažūrėti, kodėl šiandien jos bosas taip mikčioja, tai pamatė, kad jo akys įsmeigtos į jos kojas, kurios buvo viena ant kitos sukryžiuotos, o dresė gerokai virš kelių pasikėlus. Skubiai kojas pasitaisė, dresę patraukė žemyn ir vėl laukė žodžių iš boso lūpų. Browningas irgi susigriebė, pataisė savo sėdynę ir pradėjo gausiai berti žodžius į Stelos ausis.

—Dar neikite—paėmęs Stelą už rankos tarė Browningas, kuomet ji, pabaigus darbą, atsisistojo ir bandė eiti laukan iš ofiso.—Ką jūs veiksite šį vakarą, aš turiu du tikietu į teatrą, pavalgysime kartu vakariene... bus gerai?

Stela susimaišė, kaip tas stauga užkluptas zuikis, nebežinojo, ką jam atsakyti... Browningas šios progos senai laukė... smarkiai ją patraukė prie savęs, užsimeitė ant kelių, kaire ranka apkabino jai kaklą, o dešine tvirtai suspaudė jos

apvalią krūtį ir atlošęs Stelą, išalkusiai užspaudė ant jos raudonų, pravirų lūpų kitą bučkį.

Taip netikėtai ir staigiai ji buvo užpulta, kad nespėjo jam rimtai pasipriešinti, tik savo kojomis spardė į orą, kas, žinoma, tik jos dresę užvertė iki juosmens, bet Browningui negalėjo užgauti. Kuomet bosas nuėmė savo ranką ir Stela pakėlė galvą, tai pamatė, kad jos būta pusnuogės... jeigu kas būtų įėjęs į raštinę ir pamatęs... dži... kalės vaikas... Stelos galvoje virė pirmos mintys. Ji greitai pašoko, nutraukė dresę žemyn, bandė klykti bėgdama iš ofiso, bet staiga susigavo: ką kitos pamanyti... kils skandalas, darbo neteksiu... Pagaliaus, prie pat durų atsiminė, kad jos plaukai suveltai, greitai susiukavo. Tuo tarpu Browningas prinešė iškritusį iš rankų sąsiuvinį ir padavė.—Tu kalės vaike—Stela prakošė per lūpas, pakėlė galvą ir išėjo iš ofiso.

Kuomet Stela priėjo prie savo deskos ir atsisėdo, tai pajuto, kad jos širdis rodo imis ir išškos iš krūtinės, o rankos drebėjo, kaip elektros srovės krečiamos. Niekšas, kalės vaikas, šitas senas padla... drista... bet kodėl mane taip išgąsdino... ne pirmu kartu buvau pabučiuota, glamonėta, meilinta—kaip baisiausia aundra Stelos galvoje siautė įvairios, prieštaraujančios mintys. Ilgai ji laikė pirštus uždejęs ant rašomosios mašinėlės, bet nejudino, žiūrėjo į trumpąstį ir nieko nematė.

—Kas pasidarė, Stela, ar sergi?—paklausė Mary. — O, niekis, buvau užsimąščius—Stela pradėjo skubiai pirštais mušti į mašinėlę.

—O kaip, ar eisite su manim šį vakarą į teatrą?—už kokios valandos priėjęs prie Stelos, uždejęs ant jos pečio ranką ir

pasilenkęs, klausė Browningas.

—Eik ir pasikark, aš pasirenku draugus, su kuriais einu į teatrą!—rūščiai atkrito Stela, nesustodama rašyti. Browningas sukando dantis ir sugrįžo į savo ofisą.

Tą vakarą, parėjus namo, Stela negalėjo valgyti.—Nenoriu, negaliu—atsakė motinai, kuri susirūpinusiai ragino ją valgyti, ir nuėjo į savo kambarį. Ji pati nežinojo, kas jai darosi. Kas čia tokio, kad bosas pabučiavo... reta kuri kita ofiso darbininkė nuo to išsiuoka... argi jis manęs atskand... Stela vartaliojosi lovoje ir kariavo su keistų minčių bangomis, kaip su malūno sparnais. Tiktai į paryčius, galutinai nusikamavus, užmigo.

Po to palengva pradėjo užmiršti tą nemalonų įvykį. Browningas jos daugiau nekliudė, tik retkarčiais pasišaukdavo paimti diktantą, o kada diktudavo, tai žiūrėdavo pro šalį. Rytais praeidavo pro jos deską visai nieko neįstardamas, nors pirmiaus visados būdavo pasakys: "Gerą rytą, o kaip Miss Kiel šiandien?" Stela jau net pradėjo galvoti, kad gal klaidą padarė, taip rimtai paįmmdama tą įvykį ir taip aštriai atkirsdama jam... jeigu būčiau negraži, tai vyrai nekliudytų, vėl būtų bėda, dabar...

* * *

Kieli namuose saulutė pradėjo pritemti. Prabėgą mėnesiai palengva dildė pragyvenimo šaltinius. Sūnus pėksčias sugrįžo iš Californijos. Darbo negavo, laimės nerado. Dabar jau keturi turi maitintis iš Stelos algos. Kiela rimtai susirūpino darbo įieškojimu, keliais atvejais buvo nuėjęs dirbtuvėn teirautis apie darbą, bet visados gavo tą patį neigiamą atsakymą: "Pašauksime, kada reikės." Bandė kitur, nieko nepešė. O čia atėjo takų mokėjimas. Kiela ištuštino visus ply-

šius, surinko visus centus, dadėjo visą savaitinę Stelos algą ir tai neužteko: turėjo pas savo sena kūma Martyną paskolinti dvidešimtpenkį.

Susirūpinimas namuose augo. Kiela liovėsi didžiulis savo tvirtomis rankomis, kurios ir stubą jam įgijo ir vaikus išaugino ir išmokino, bet kurių dabar niekas nereikalauja, nesamdo. Žinoma, badaut nē vienas dar nebadauja. Stela dirba, broliui sugrįžus ir prisidėjęs dar vienam pilvui namuose, ji sau dėl važinėjimo ir pietų bepasiima du dolerius, o dvidešimt vieną atiduoda šeimos budžetan. Kas atsitiktų, jeigu ir šis pragyvenimo šaltinis užtruktų? Šitas klausimas visiems stovėjo ant lūpų, bet nē vienas neišdriso viešai pakelti.

* * *

Tai buvo tuojaus po kalėdų. Stela, kaip ir visuomet, atėjo dirbti ir, pasijuokavus su draugėmis, atsisdėdus prie deskos pradėjo kopijuoti laišką.

—Miss Kiel, prašome čia?—pasigirdo iš Browningo ofiso jai nepažįstamas balsas. Stela nustebo, kuomet prie Browningo deskos rado žilagalvį, ant kieto balto kalnieriaus apvirtusiu sprandū senį, kuris visai į ją nežiūrėjo, o abiemis rankomis vartė laiškus ant deskos.

—Prašome sėstis, Miss Kiel—senis prakosė per lūpas, vis dar nepakeldamas akių nuo krūvos laiškų.

—Well, Miss Kiel, man labai gaila... dalykas tame... man gaila, Mr. Browningas paliko notą... man gaila... del biznio sumažėjimo turime mažinti darbininkų štabą... man gaila, žinai kaip yra su bizniu, gal greitai vėl atsigriebs, tada pašauksime...

Stela pastiro, nē žodžio negalėjo ištartti, pagaliaus, ką gi ji sakys... Atsikėlė ir lėtai žingsniais išėjo iš ofiso. Kitos darbininkės pastebėjo Stelos iš-

balusį veidą, akis pilnas ašarų ir subėgę klausinėjo, kas pasidarė, ar apsirgo, ar kas atsitiko. — Netekau darbo—tik po kelių minučių Stela silpnu balsu prakalbėjo.—Ką, išvarė iš darbo!—beveik visus kartu nusistebėjo. Tuo tarpu iš boso ofiso tas pats balsas pašaukė kitą stenografe, kurią pastaraisiais laikais Browningas dažniausia pasišaukdavo paimti diktantą. Stela užsidėjo švarką, pasakė savo draugėm sudie ir išėjo.

Lauke šaltokas vėjas dvelkė ir glostė Stelos skruostus. Ji jautėsi, kad ji staiga suaugo į moteris ir tapo užmesta ant šaltų gyvenimo bangų. Kojos, kurios pirmiau ją nešiodavo, kaip plunksnā, pasidarė sunkios, nepakulsnios, tartum kas nors būtų prie jų prikabinęs didelės švino boles. Ta pati Broadway išrodė neįauki, rūsti, apleista, nors šalygatviai buvo kietai užsikimšę žmonėmis.

Stela ėjo lėtai, žiūrėdama per minios galvas, tartum nesavomis kojomis, ant kiekvieno žingsnio pataikydama į praeivius, kurių nė vienas atsisukęs pažiūrėjo ir rūščiai suniurinėjęs, "kodel nežiūri, kur eini?" Priėjęs prie skersinės gatvės, žengė beveik tiesiai po prabėgančią mašiną, kuri tačiau prašliaužė pro šalį, tik per dresę užkliudydama. A u t omobilius sukiokė, o Stela suspiegė ir atšoko atgal ant šalygatvio. Tik dabar ji pamatė, kad šviesos raudonos, kad ji turi palaukti. Suraminimui nervų, pasitraukė prie cigarštorio pastovėti. Ji atsiminė aną vasaros povakarį, kada ji ir Mary ant šio paties kampo stovėjo ir žiūrėjo į demonstraciją. Prieš jos akis atsisistojo tas spalvuotas minios vaizdas, tos iškabos, ant minios galvų; ji vėl girdėjo tos jaunos, drąsios demonstrantės šūkius: "Stokite į mūsų eiles! Kovokite prieš alkį!"

SVEIKATA

Žuvų Aliejus Gydo ir Žaizdas

Vienas Sovietų Sąjungos medicinos žurnalų ("Novyj Chirurgičeskij Archiv," Dnepropetrovsk) paduoda pluoštą itin įdomių žinių apie žuvų aliejų. Treskos kepenų aliejus (paprastai *Cod liver oil*), kaip raportuoja Dr.-ai V. I. Iost ir I. G. Kočergin, labai esmingai padeda gyti įvairioms žaizdoms, senoms ar naujoms. Jų platus patyrimai prirodė, jog, tepant arba vilgant žuvų aliejum, daug greičiau, negu kokiais kitokiais būdais gydant, užgyja įsisenęję opos, pūluojančios žaizdos, bile kokie apsidėginimai, nušalimai ir šviežios minkštų kūno dalių žaizdos.

Tokioms žaizdoms gydyti daktarai vartojo arba visai gryną žuvų aliejų, be jokių priemaišų, arba vartojo ypatingai pagamintą žuvų aliejaus mostį. Mosčiai gaminti jie vartodavo šitokią receptą:

Cod liver oil 35 cc.,
petrolatum (vaseline) 35cc.,
japanese wax 3 cc.,
vitamine preparation 1/2cc.

Amerikos vaistaininkai galėtų pagaminti tokios mosties. Gal kiek keblumo būtų su *vitamine preparation*, nes žurnalas nepaduoda tikros įvairių vitaminų proporcijos šitokiame vitaminų preparate. Tačiau galima daryti išvadą, jog dadėčiais prie paprasto *cod liver oil* gali būti džiovinotos mielės (*brewers yeast*), *cevitaminės rūkštis (cevitamic acid)* ir gal da ekstraktas iš kviečio diegelių (*wheat germ extract*). Tokis vitaminų preparatas turi savyje visų ži-

nomų vitaminų.

Tie gydytojai išvadžioja, jog įvairioms žaizdoms gyti labai padeda gausa vitaminų A ir D, kurių yra žuvų aliejų. Ypač *vitaminas D (saulės šviesos vitaminas)* turi savybių akstinti augimą naujų sultingų audinių (gramuliacijų) ir dengiamųjų audinių—plėvių, odos, *epitelijų*.

Tie gydytojai mano, jog žaizdose esti permažai vitaminų, kadangi mažiau į jas prieina kraujo, o žaizdos kaip tik ir reikalauja daug vitaminų, daugiau, negu sveiki, nesužeisti audiniai. Be to, tie gydytojai tyrimais prirodė jog treskos kepenų aliejus mažina gvingumą pūlinių bakterijų, neduoda joms taip liuosai augti ir dauginis.

Paprastas žuvų aliejus, be jokių priemaišų, visai gerai tinka žaizdoms gydyti, dedant ant jų drobulės arba ir medvilnės, gausiai sumirkytos žuvų aliejum. Tik mosties pavidale esti patogiau vartoti. Žaizdos tik retkarčiais aptvarstoma, aprašijama ir laikoma ramiai.

Vitaminai ir Neštumas

Vitaminai—tie niekuo napavduojami gyvybės ir sveikatos nešėjai—visame kame lošia vyraujančią rolę. Ypač didžiulį vaidmenį jie vaidina neščių moterų sveikatos dalykuose. Paprastam žmogui ir šiaip sau moteriai, ne neščiai, vitaminai yra būtini sveikatos dėsniai. Ir da būtinai jie neščioms ir žindančioms motinoms. Tokioj būklėj visi vitaminai yra esmingi moterims, ypač esmingas *vitaminas C*.

Vokiečių medicinos žurnalas ("Klinische Wochenschrift,"

Berlin) daro eilę pranešimų šitoj plotmėj. Dr. W. Neuweiler aprašinėja tyrinėjimus šiaip sau moterų, ne neščių, neščių moterų ir žindančių motinų. Jis darė apskaičiavimus, kiek iš jų įvairių motinų išeina iš kūno *vitamino C*. Tuo jis norėjo prirodyti, kiek to vitamino būtinai reikia moteriai šioj ar toj būklėj. Jo tyrinėjimai atidengė, jog neščios moters reikalauja žymiai daugiau *vitamino C*, negu šiaip sau moters, o laike žindymo, per visą žindymo laikotarpį, moterims reikia da daugiau *vitamino C*, negu kad neščios moterims.

Dėl stokos *vitamino C* ir kitų vitaminų kasdieniniame maiste susidaro didelio pavojaus neščių ir žindančių moterų sveikatai. Joms išsivysto *avitaminozė*—vitaminų stokos liga. Labai, labai yra svarbu, kad neščios ir žindančios moters nuolat turėtų pakankamai *vitamino C* ir kitų vitaminų. Jos turi vartoti daugiau šviežių, žalių, nevirtų daržovių ir vaisių, kad gausu *vitamino C*. Šito vitamino, didesniai reikale, galima vartoti ir sutirštinį, koncentruotą formoj, *cevitaminės rūkštis* pavidale (*cevitamic acid*), kur keletas kristolėlių gali pavaduoti paprastą vaisių bei daržovių dozę. Kokiam greitai atsitiktume gydytojai ir pirašo *cevitaminės rūkštis* vartoti.

Ir netik vitamino C,—"tokioms" ir žindančioms moterims reikia ir visų kitų įvairių vitaminų, gaunamų su gamtiniais, paprastais, nesugadintu maistu, gyvulinio ir augmeninio pašėimo.

Dr. J. J. Kašciaučius.

Knygų Peržvalga

Pagrindinius Dalykus Pamiiršta

V. Andrusis. *Naujas Karas*. "Vilnius" laida, Chicago, 1934 metais.

I mūsų rankas pateko "Vilnius" išleista d. V. Andrusio knygutė "Naujas Karas." Autorius šioj knygelėj visa eile pavyzdžių parodo smarkų, vis didėjantį kapitalistinių šalių ginklavimąsi, naujo karo pavojaus augimą. Tai neblogai. Tačiau d. Andrusis neužaštrino klausimo, kad imperialistai ruošia karą visų pirma prieš SSRS. Tiesa, knygutėj kalbama, kad Vokietija ir Japonija ruošiasi užgrobti Sovietų Sąjungos žemių plotus, bet pas d. Andrusį išeina, kad tas ruošimas plaukia tik iš jų noro gauti naujas rinkas SSRS sąskaiton. Drg. Andrusis visai pamiiršta klasinį tokio antisovietinio karo pobūdį, imperialistų norą pasmaugti Sovietų Sąjungą, kaip socializmo šalį, kaip viso pasaulio darbo žmonių tėvynę. Rašydamas apie antisovietinį karą, šitą momentą galėjo "pamiiršti" buržuazinis rašytojas, bet jo neturėjo pamiiršti *kommunistas* Andrusis.

Antras didelis knygutės trūkumas yra tas, kad d. Andrusis per daug bendrai kalba apie kovą prieš karą. Jis pasitenkina nurodymu, kad "visiems darbininkams ir visiems karo priešams reikia jungtis į bendrą frontą prieš karą ir fašizmą," kad reikia "stoti į darbo unijas," į "komunistų partiją," (27-28 pusl.). Šiandien darbo žmonės laukia konkretesnių nurodymų. Net ir tuometu, kai

d. V. Andrusis šią brošiūrą rašė, jis galėjo paaiškinti, *kaip* darbo masės bendro fronto pamatais turi kovoti prieš karą. Nieko skaitytojas nesužinos iš knygutės, ką reikia daryti prasidėjus karui. Streikai, visų pirma ginklų pramonėj, ginklų transporto trukdymas, atsukimas ginklų prieš savo šalies kapitalistus, pasaulio darbininkų pareiga, kilus karui prieš SSRS, visomis priemonėmis padėti laimėti raudonajai SSRS armijai—apie visus tuos dalykus nė žodžio nėra Andrusio knygutėj. Ar galima buvo tuos klausimus užmiršti *prieš karą nukreiptoj* knygutėj? Ne, negalima.

Kovos prieš karą klausimas šiandien yra labai aktualus. Užtat ir mūsų prieš karą nukreiptoj agitacijoj turi būt daugiau aiškumo. Drg. V. Andrusio brošiūrai kaip ir to aiškumo ir trūksta.

An. Ramutis.

12-26, 1935.

Kas Sudaužo Amerikos Darbininkų Streikus?

I Break Strikes, parašė Edward Levinson, 314 puslapių.

Kiekvienas iš mūsų esame girdėję ir net matę savo akimis Amerikos darbininkų pralaimėjimus streikų. Atsiranda tam tikros spėkos, iškyla jos tartum audra, padalina darbininkų eiles, sudaužo unijas ir priveda darbininkus prie pralaimo. Kai kur tos spėkos esti atviros, ginkluotos, o kitur veikia slapta, neįmatoma mūsų

akimis. Taip pat mes esame daug girdėję apie skebus bei profesionališkų streiklaužius.

Iš kur atsiranda tos spėkos, kurios padalina darbininkus kovos lauke? Kas darbdaviams parūpina ginkluotus sargus ir skebus? I tuos klausimus gerai atsako Edward Levinson savo knygoje "I Break Strikes!" Knyga išleista anglų kalba. Autorius plačiai nušviečia veiklą garsaus šnipų ir provokatorių agentūros savininko Bergoff. Taip pat jis trumpai prisimena apie Pinkertono, Burnso ir kitas agentūras.

Niekas dar nesuskaitė, kiek šiandien Amerikoje yra tokių streiklaužiškų agentūrų. Levinsonas sako, kad tik vienam New Yorko mieste randasi penkiosdešimt penkios. Bet jų yra kiekvienam mieste. Jų įplaukos siekia milijonus dolerių. Jos yra kapitalistų įrankis. Kur tik kyla streikas, ten pasirodo samdyti mušeikos, sargai ir skebai. Tai tos agentūros juos pristato. Be to, tos agentūros siunčia šnipų į dirbtuves, kad sekoti darbininkus ir juos išduoti bosams.

Levinson parodo, kad šnipų streiklaužių agentūros yra valdžios užgirtos, laisniutos įstaigos. Jos labai artimai veikia su miestų policija. Kur tik koki buvo kruvini mūsų laikų streikų, jie buvo iššaukti arba policijos, arba tų samdytų mušeikų ir streiklaužių. Tie galvalai, pasak Levinsono, surinkta iš prasciausių visuomenės išmatų: išsigimėlių, girtuoklių, kriminalistų, eks-kalininkų ir tt.

Knygoje *"I Break Strikes!"* labai puikiai nusakuojama ir iškeliamą aikštėn ta baisi industrinės Amerikos įstaiga, su kuria darbininkams tenka susikirsti kiekviename jų pasijudime.

Bet, žinoma, knyga turi ir gana rimtų trūkumų. Yra istorinių bruožų, su kuriais negalima sutikti, kaip tai, su autoriaus neatsargiais išsireiškimais apie ateivius ir juodveidžius; autoriaus neparodymas darbininkams kelio, kuriuo jie turėtų eiti, kad nušlavus tą kruviną įstaigą. Jis taip pat vengia užkliudyti demokratų ir respublikonų partijas, kurios savo rankose turi valdžią, bet nieko nedaro prieš šnipų-streiklausių agentūras. Levinson, mat, nėra revoliucinis rašytojas.

Nežiūrint tų visų trūkumų, knyga *"I Break Strikes!"* yra svarbus kūrinys ir jį turėtų stengtis perskaityti kiekvienas, kuris supranta anglų kalbą.

Kaip Reikia Kovoti, Kad Laimėjus?

Komunistų Programa Pašalinimui Karų ir Fašizmo, išleido AJV KP Lietuvių Centro Biuras. Kaina 10c.

Ši brošiūra susideda iš Komunistų Internacionalo Septinto Kongreso rezoliucijų su trumpa drg. A. B. įvada. Tai tikrai nepavadojamas darbininkų lavinimosi rankvedėlis. Tos Septinto Kongreso rezoliucijos nušviečia darbo žmonėms ir visiems pavergtiesiems kelią, kuriuo jie turi maršuoti į kovą ir laimėjimą. Pirmoji rezoliucija kalba apie bendrą frontą prieš karą ir fašizmą. Ji parodo, kodėl ir kaip komunistai ir socialistai gali sudaryti darbininkų bendrą frontą, kaip reikia kurti liaudies frontą, kaip apvienyti visą žmoniją prieš karą ir fašizmą. Antroji

rezoliucija kalba apie tai, kodėl kyla karai, kodėl fašizmas yra karų gimdytojas ir kaip darbininkų klasė turėtų kovoti prieš karo pavojų. Trečioji rezoliucija nušviečia Sovietų Sąjungos laimėjimus socialistinėje kūryboje ir kodėl mūsų visų pareiga ginti darbininkų tėvynę nuo imperialistų. Ketvirtoji ir paskutinė rezoliucijoj kalbama apie veiklą įvairių Komunistų Partijų; parodoma tų partijų laimėjimai ir padarytos klaidos.

Lietuvių Komunistų Centro Biuras puikiai pasitaravo Amerikos lietuvių darbininkų judėjimui, šias Septinto Kongreso rezoliucijas išleisdamas brošiūros formoje. Kaip Komunistų Internacionalo Antrojo Kongreso rezoliucijos buvo mūsų lavinimosi mokyklėlėms rankvedžių per eilę metų, taip Septinto Kongreso rezoliucijos ilgai patarnaus tam pačiam tikslui. Suprasti tų rezoliucijų turinį ir dvasią ir praveisti jas gyvenimui turėtų būti tikslu kiekvieno klasiniai sąmoningo lietuvių darbininko.

Lai kiekvienas "šviesos" skaitytojas ir kiekvienas Literatūros Draugijos narys įsigyja ir perskaito *"Komunistų Programą Pašalinimui Karų ir Fašizmo."*

Drg. G. Dimitrovo Raportas

Fašizmo Puolimas ir Komunistų Internacionalo Uždaviniai Kovoje už Darbininkų Klasės Vienybę prieš Fašizmą, išleido Užsienio Darbininkų Leidykla SSRS, 1936 m., pp. 111, kaina 20 centų.

Ši knygytė yra drg. Dimitrovo pranešimas Komunistų Internacionalo Septintam Pasauliniam Kongresui, kuris įvyko Maskvoje liepos-rugpjūčio mėn., 1935 m. Savo plačiame raporte jis išdėstė fašizmo šaknis ir turinį ir nušvietė tuos būdus, kuriais darbininkų klasė turi

kovoti prieš fašizmą ir gali jį nušluoti nuo žemės skritulio. Reikia pabrėžti, kad visi Septinto Kongreso darbai sukosi aplinkui šitą drg. Dimitrovo pranešimą. Savo genialisku gabumu jis taip puikiai nušvietė visas problemas, kurios šiandien stovi prieš pasaulio pavergtuosius, jog drąsiai galima sakyti, kad jojo raportas pasiliks ilgiems metams darbininkams kelrodžiu.

Fašizmas yra brutališkas finansinio monopolistinio kapitalo viešpatavimas. Tai yra paskutinė kapitalistų klasės priemonė išgelbėjimui savo pelnų ir parazitinio gyvenimo. Fašizmas neša pražūtį ir sunaikinimą darbininkų klasei ir visai žmonijos atsiektai kultūrai.

Prieš fašizmą darbininkų klasė turi kovoti. Ji gali prieš jį sėkmingai kovoti tikta bendru frontu. Tą bendrą frontą turi sudaryti komunistai ir socialistai. Paskui, ant pamato šio bendro fronto, turi susidaryti platus Liaudies Frontas, į kurį įtraukiama, apskritai, masės smulkiosios burvergtuosius, jog, drąsiai galima žuagijos, darbo fermeriai ir progresyviškoji inteligentija—visi žmonės, kurie priešingi fašizmui.

Šio tikslo, sako drg. Dimitrovas, siekia pasaulio komunistai. Šituo keliu eina visas Komunistų Internacionalas.

Komunistai turi eiti ir eina dar toliau. Jie taip pat iškels klausimą organinės komunistų ir socialistų vienybės į vieningą revoliucinę proletarinę partiją. "Proletariato klasinės kovos reikalai ir proletarinės revoliucijos pasisėkimas," sako d. Dimitrovas, "verčia, kad kiekvienoj šalyje būtinai būtų *vieninga proletariato partija...*"

Mūsų linkėjimu yra, kad kiekvienas "šviesos" skaitytojas įsigytų ir perskaitytų šitą knygytę.